

ӨНДІРІС ОРНЫ

ЖАҢА МАУСЫМҒА ДАЙЫНДЫҚ БАСТАЛДЫ

ҚАНТ
ҚЫЗЫЛШАСЫ –
ЖЕТІСУ ЖЕРІНІҢ
ТӨЛ ДАҚЫЛЫ.
РЕСПУБЛИКА
БОЙЫНША
ӨНДІРЕЛТІН
ТӘТТІ ТҮБІРДІҢ
ЕДӘУІР КӨЛЕМІ
БІЗДІҢ ОБЛЫСҚА
ТИЕСІЛІ. ЯҒНИ
ЕЛІМІЗДЕ
ТӘТТІ ТҮБІР ЕҢ
АЛҒАШ РЕТ
ТАЛДЫҚОРҒАН
ӨҢІРІНДЕ
ӨСІРІЛГЕН ЕДІ.

Ал бір кездері бүкіл одаққа қант таратқан Ақсу қант зауыты жабылып, оны сол кездегі Президент Нұрсұлтан Назарбаев арнайы қозғап, көп ұзамай Ақсу қант зауыты қайтадан іске қосылып, өнім

өндіру жұмыстары өркендеуде. Биыл да Көксу қант зауыты жаңа маусымға дайындық жұмыстарын бастап кетті. Кәсіпорындағы жөндеу жұмыстары 20 сәуірден басталды. Бұл туралы Алматы облысы әкімінің

қызу жүруде. Ал оған 170 адам тартылған. Қант қызылшасын өңдеу желісінің негізгі тораптарына ағымдағы жөндеу мен дефектілік жұмыстары жүргізілуде. Оған қоса қамыстан қант өңдейтін жаңа желінің құрылысы аяқталуға жақын.

Қант қызылшасын қабылдау пункттері мен зауыттың жөндеу жұмыстары биылғы жылдың 15 қыркүйегінде аяқталуы тиіс. Ол үшін қаржылық мүмкіндіктер де, еңбек ресурстары да жеткілікті екенін айтады зауыт директоры Алтынбек Абатов.

Көксу қант зауыты өткен жылы 260 мың тонна шикізат өңдеп, 32 мың тонна қант алған. Ал биылғы жылы 285 мың тонна қант қызылшасын өңдеп, 38 мың тонна дайын өнім алу межеленген. Жалпы облыс бойынша өткен жылы Ақсу және Көксу қант зауыттары бірлесіп 51 мың тонна қант өңдеп шығарды. Биыл бұл көрсеткіш 58 мың тоннаға жетеді деп жоспарланған. Осы ретте бүгінгі күні тәтті түбір 16 100 гектарға себіліпті.

С. БАЗАРҚҰЛОВА.

қабылдай бастады. Одан кейін араға екі-үш жыл салып Ақсумен қатар Көксу қант зауыты ашылды. Содан бері екі зауыт та тынымсыз жұмыс істеуде. Соңғы жылдары өнім қабылдау, қант

баспасөз қызметі хабарлады. Көксу қант зауытының басшылығы алдымен жөндеу жұмыстарының кестесін жасаған. Мұндағы 8 цехты жаңа маусымға дайындау жұмыстары

НЕГЕ?

ЖАУПСЫЗ ҚАЛАДЫ

Қазақстанда басы ашылып нақтыланбаған бір емес, бірнеше, тіпті жүзнеше мәселе бар. Солардың бірі, көп назарына кейде шығып, кейде көмескі қалатын екеп мәселесі. Осы аптада тағы да әлеуметтік желіден сопаң етіп шыға келді. Бұл жолы атағы ала-таудай ақын Балғынбек Имашев екепті міндеттеу азаматтардың Конституциялық құқығын таптау деді.

«Жалғыздың үні шықты, бірақ, елең еткен ешкім болмады. Біздің Парламенттің сыйқы осы енді. Бір депутат қарсы, екеуі қалыс, қалғаны үнемі қолдайды! Енді құрамы белгісіз, сапасы белгісіз, шетелден келетін екепелердің жартысы ерікті, жартысы мәжбүрлі түрде міндетті болады! Әншейін ғана грипптің бір түріне Covid-19 деп айдар тағып, әлемді дүрліктіріп, пандемия жариялаудың мақсаты да осы болатын», – дейді айтыскер. Ақынның бұлай ашынып отырғаны апта басында «Халық денсаулығы мен денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексте көрсетілген міндетті түрде жасалатын вакцинацияға байланысты. Ақын алты баласының алғашқы үшеуіне екеп салдырған. Ал қалған балаларына салдырмаған. Айтуынша, екеп салдырғандары әлжуаз, аурушаң болған. «Менің балаларым – менің байлығым, екепті маған ешкім мәжбүрлей алмайды!», – деген айтыскер құқығым тапталатын болса, азаматтықтан бас тартамын деп қадап айтты. Имашевтың сөз басында жалғыз деп отырғаны Мәжіліс депутаты Бекболат Тілеухан. Халық қалаулысы аталмыш Кодекс жобасының қоғамдық талқылау кезінде-ақ қарсылығын ашық білдірген болатын. Сол жол мәжілісмен тіпті мұны халықаралық бизнес

деген-мін.. Бұрындары екепеден бас тартуға діни себепті алға тартса, ендігілер шығу тегі күмәнді, пайдасынан зияны басым вакцинаны екізбейміз деген уәж келтіреді. Денсаулық сақтау министрі Елжан Біртанов осыған байланысты арнайы түсініктеме берді. Оның пікірінше бұл әдепкі ақпараттық үрейдің кесірі.

«Вакцинацияға жеке тоқталғым келеді. Соңғы уақытта әлеуметтік желілерде сапасыз вакциналар, медициналық асқынулар және көптеген бас тартушылар туралы әңгімелер әсерінен Кодекстің қабылдануына, оның ішінде міндетті вакцинацияға қарсы даулар пайда болды. Бұл қоғамдық сананың ашық манипуляциясы! Қазақстанда вакцинация мәжбүрлі болмаған және болмайды да!», – деді министр. Сондай-ақ, сөзінің дәлелді болуы үшін бас дәрігер өткен жылдан біршама мысал келтірді. 2019 жылы Қазақстанда 4,8 миллион бала егілсе, соның ішінде тек 143 бала екепеден соң өздерін жайсыз сезінген (температура, ісіну, терінің қызаруы). Ал егуден бас тартқандар саны – 6003, яғни 0,12 пайыз ғана болған. Былтыр елімізде екептің салдарынан көз жұмған бала тіркелмеген. Ал аталмыш кодекстің кей тұсы міндетті ғой деген тілші сұрағына, одан қамқоршысының бас тарту құқы бар деп қысқа қайырды. Ата-аналар екеп ектірмесе, балаларына балабақшада дерт жұқтырған жандай қарап, алалайды деп есептейді. Екі оттың ортасында қалған халық кімнің сөзіне сенерін білмей дап. Осындайда екепті міндеттеп отырғандар баласына ел алдында вакцинация жасатсын деген пікірдің үнемі жауапсыз қалатыны қызық. Неге?

А.НАЗЫМ.

«5-10-20» БАҒДАРЛАМАСЫ

БАСПАНАҒА КІМДЕР ИЕ БОЛА АЛАДЫ?

Елдегі басты назарға алынған түйткілді мәселелердің бірі – халықтың баспанамен қамтылуы. Бүгінге дейін ел тұрғындарының үйді қолжетімді түрде алуына арналған біршама бағдарлама жүзеге асырылды. Осыған қоса Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен үй кезегіндегі азаматтарға арналған жаңа бағдарлама іске қосылмақ. Тың жобаның артықшылықтары туралы «Jetisumedia» ақпарат алаңында өткен брифингте түсіндірілді.

Президент төтенше жағдай режимін қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік комиссияның отырысында «Қолжетімді тұрғын үй құрылысы экономиканы дамытудың, жұртты жұмыспен қамтудың, әлеуметтік қолдау көрсетудің маңызды факторы болуға тиіс» дей келе, «5-10-20» бағдарламасы аясында мемлекет тарапынан 390 млрд теңге бөлінетіндігін тілге тиек етті. Осыдан соң жаңа жоба халық арасында қызу талқыланып, аз уақыт ішінде Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі тың бастамаға әзірлік жұмыстарын бастап кетті. Кеңесші мамандар банк салымшылары мен қала тұрғындары тарапынан жоба жайлы сұрақтардың күн санап көбейгенін айтады.

– Бұл бағдараманың шыққанына аз уақыт болғанымен, мәліметтер халық арасына тез таралып үлгерді. Осы уақыт аралығында әлеуметтік желідегі парақшаларымызға да түрлі сұрақтар келуде. Тек қала көлемінде ғана емес, алыс-жақын аудандардан хабарласып, кеңес алушылардың саны көп,– дейді банк кеңесшісі.

Аталған бағдарламаға қызығушылық танытқандардың бірі – Шырын Талапбекқызы. Қала тұрғынының айтуынша, 2-3 жыл көлемінде Тұрғын үй құрылыс жинақ банкіне салым салған. Енді «5-10-20» жобасы негізінде үй алу үшін сала мамандарынан кеңес алуда.

«Жаңа бағдарламаның тиімділігі көп. Әсіресе, үй кезегінде тұрған жандардың баспаналы болуына үлкен септігін тиізеді деп ойлаймын. Бұған дейін Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі арқылы баспаналы болған таныстарым бар, үй кезегінде тұрған жас отбасы ретінде мұндай мүмкіндіктен біз де үміттіміз»,– деп ағынан жарылды ол.

«5-10-20» пилоттық жобасы – «Нұрлы жер» бағдарламасының жаңа бағыты. Ол халыққа тұрғын үй сатып алу үшін 20 жыл мерзімге 10 пайыз бастапқы жарнамен 5 пайыздық несие беруді қарастырады. Яғни, баспана алғысы келетін азамат жергілікті әкімдікте үй кезегінде есепте тұруы және Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінің салымшысы болуы шарт. Қазірде республика көлемінде 560 мыңдай адам пәтер алу кезегінде тұр. Олардың қатарында мемлекеттік қызметкерлер, мүмкіндігі шектеулі жандар мен әлеуметтік аз қамтылған отбасылар бар. Ал бұл санаттағылар баспананы «Нұрлы жер» бағдарламасы аясында салынған тұрғын үй кешендері немесе құрылыс салушылардан сатып ала алады.

– «5-10-20» бағдарламасы енді ғана жүзеге асқандықтан, дәл қазіргі кезде жоба аясында салыну үстіндегі үйлер жоқ. Ескеретін тағы бір жайт, үйлер Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі емес, жергілікті әкімшілік тарапынан

салынады. Егер жергілікті атқарушы органдарда дайын пәтерлер болса және ол осы бағдарламаға үйлестірілсе, онда салымшыға беруді жүзеге асыруға болады,– дейді банктің бизнесті дамыту бөлімінің басшысы Дәурен Есембеков.

Жоба аясындағы салынатын үйлердің құны мен 1 шаршы метрінің баға көрсеткіші елдің әр аймағында түрліше белгіленген. Бұл жөнінде Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі Алматы облыстық филиалы бастығының орынбасары Жасұлан Құрманғалиев нақты мәлімет берді.

– Алматы қаласында үйдің 1 шаршы метрі 240 мың теңгеге бағаланса, бас қала – Нұр-Сұлтанда 220 мың теңге, ал Алматы облысының орталығында 160 мың теңге шамасында болады. Сондай-ақ, пәтер құнында да өзгешеліктер бар. Яғни, үй бағасы Нұр-Сұлтан мен Алматы қалаларында 18 млн, ал біздің өңірде 12 млн теңгеден аспайтындығы көрсетілген,– дейді ол.

Елдегі сарапшылар да «5-10-20» мемлекеттік бағдарламасы жылжымайтын мүлік нарығына үлкен серпіліс беретіндігін, құрылыс

компанияларының жұмысын жандандырып, бәсекелестікті нығайтатындығын айтуда. Сонымен бірге, Президент Қ. Тоқаев атап өткендей, банк базасында жыл соңына дейін даму және қолдаудың «Отбасы банкі» атты толыққанды институты құрылмақшы. Ол есепке алу, тіркеу және тұрғын үйді бөліске салуды орталықтандыратын болады. Нақтыласақ, қойылған міндетті орындау үшін қазіргі тұрғын үй кезегінің жүйесін әкімдіктер емес, «Отбасы банкі» қарастырып, онда «бір терезе» қағидаты бойынша қызмет көрсету басты назарға алынбақ. Сонымен бірге, банк қызметкерлері бүгінде онлайн-қызмет көрсету қолға алынғанын және тұтынушылар «Видеоқоңырау» сервисі арқылы қажетті қызметті үйден шықпай-ақ пайдалануына мүмкіндігі бар екенін айтады.

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ

ЖҮРГІЗУШІЛЕР НАЗАРЫНА

БІР ҚҰЖАТ ҚАНА ЖЕТКІЛІКТІ

Қазақстандық жүргізушілерге өзімен бірге тек жеке куәлігін алып жүруге рұқсат етілуі мүмкін. Жол сақшылары автокөлікке қатысты қалған құжаттарды талап етпейді. Ішкі істер министрлігі осындай норма енгізуді жоспарлап отырғанын мәлімдеді.

Мәжіліс отырысында ішкі істер министрі Ерлан Тұрғымбаев полицейлердің планшеттері көшедегі бейнебақылау камераларымен интеграцияланатынын айтты. Яғни, жүргізушілерді құқық белгілеуші құжаттарды өзімен бірге алып жүруді міндеттемейтін норма енгізу жоспарда.

«Жеке куәлік жеткілікті. Өйткені соның көмегімен біз планшет арқылы оның қандай көлігі барын, сақтандыру полисі қашан аяқталатынын, техникалық бақылаудан қашан өткенін, айыппұлды бар-жоғын тексере аламыз. Бір бума қағазды тасудың не қажеті бар, бір ғана куәлік жетеді», – дейді ол.

Еске сала кетсек, Ішкі істер министрлігі автокөліктері шет мемлекеттерде тіркелген қазақстандықтарды еліміздің заңнамасына сәйкес көлік құралдарын тіркеуге шақырған болатын. Сондай-ақ, құқық қорғау органдары белгіленген тәртіпте тіркелмеген көлік құралын басқарғаны үшін айыппұл түрінде әкімшілік жауапкершілік қарастырылғанын, оның мөлшері 10 АЕК-ны құрайтынын, сонымен қатар көлік айыппұл тұрағына қойылатынын хабарлаған еді.

Л. КӘЛІМХАН.

АКЦИЯ

«ЖҰМЫЛА КӨТЕРГЕН ЖҮК ЖЕҢІЛ»

Карантинге орай өз отандарына қайта алмаған Қырғызстан, Тәжікстан және Өзбекстан елдерінің азаматтарына «Шеврон» компаниясы азық-түлік және гигиена құралдарын тапсырды. 82 Қырғызстан азаматына, 120 Тәжікстан азаматына және 10 Өзбекстан азаматына көмек көрсетілді. Олардың ішінде еңбек мигранттары, студенттер және балалар да бар.

Іс-шараны «Qolda» шұғыл көмек жобасы аясында «Шеврон» компаниясымен серіктестікте «Родник» Қоғамдық қоры және Еуразия Орталық Азия Қоры ұйымдастырды. Сонымен қатар, Алматыдағы Өзбекстан Республикасының бас консулдығы, Қырғызстан Республикасының бас консулдығы, «Сомониен» Тәжік мәдени-қоғамдық бірлестіктері қауымдастығы» және Алматыдағы «Замандаш» қауымдастығы да шараға жұмыла кірісті. «Сомониен» ұйымының вице-президенті Валиев Иноятуллохон: «Бұл гуманитарлық көмек өзге елде жұмыссыз қалған біздің отандастарымызға сәл де болсын жәрдем болды. Жұмыла көтерген жүк жеңіл демекші, бұл ел басына түскен қиын кезде бізді біріктірді», – деп ұйымдастырушыларға алғыс білдірді. «Родник» Қоғамдық қорының директоры Нина Балабаева: «Жоба аясында барлық серіктестердің қосқан үлестері зор. Карантин басталғалы бері Өзбекстан, Қырғызстан елдерінің Бас консулдықтары, ұлттық-мәдени орталықтар мигранттармен байланысты үзген жоқ. Біз ең алдымен расымен де көмекке мұқтаж адамдардың тізімін жасадық. Жоба барысынағы дтіткен міндетті орындадық, 100 мигрантқа көмек көрсетілді. Олар жылы пікірі мен алғысын айтып жатыр», деген пікірімен бөлісті.

Акция Орталық Азияның Еуразия Қоры

«Шеврон» компаниясымен бірге карантиннің халыққа тигізетін кері әсерін төмендету, қоғамдық және еріктілер ұйымдарын қолдау, БАҚ арқылы халықты ақпараттандыру мақсатында өткізген «Qolda» жедел көмек көрсету жобасы аясында өтті.

Айта кетейік, Орталық Азияның Еуразия Қоры (ОАЕҚ) – 2005 жылы аймақта құрылған үкіметтік емес ұйым. ОАЕҚ жергілікті қауымдастықтарды нығайту мен азаматтық және экономикалық әл-ауқатын жақсарту арқылы, азаматтардың өз болашағын құруда белсенді қатысуға көмектесу үшін қоғамдық және жеке ресурстарды жұмылдырады.

«Шеврон» корпорациясы – әлемдегі ең ірі интеграцияланған энергетикалық компаниялардың бірі. Ол 100-ден астам елде өз жұмысын атқарады және мұнай-газ саласының барлық саласында жұмыс істейді. Сонымен қатар, компания жаңартылатын энергия мен алдыңғы қатарлы технологияларды дамытуға инвестиция жасайды.

«Шеврон» Қазақстандағы жетекші жеке мұнай компаниясы болып табылады және елдің ең ірі екі кен орны – Теңіз және Қарашығанақта маңызды үлестерге ие. Корпорация Каспий Құбыр Консорциумындағы ең ірі жеке акционер.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ҚАШЫҚТАН ОҚИТУ

Барша халықты алаңдатқан коронавирус пандемиясы еліміздің білім саласына да елеулі өзгеріс әкелді. Қазақстан халқы «бір жағадан бас, бір жеңнен қол» шығарып, қиындықты жеңуге атсалысты.

БЕЛСЕНДІ ЖҰМЫС ЖҮРГІЗУДЕ

ҚР Білім және ғылым министрлігі жедел шешім қабылдап, пандемияның өршуіне жол бермеу мақсатында кәсіптік және техникалық білім беру мекемелерін бірден қашықтан оқыту жүйесіне көшірді. Осы орайда Алматы облыстық білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету департаменті қызметкерлері мониторинг және талдамалық нәтижелер бойынша жұмыс жүргізді. Облысымыздағы 68 кәсіптік және техникалық білім беру мекемесі ұсынылған 8 платформа, атап айтсақ, «Edupage», «Platonus», «Google classroom», «Paragraph bilim», «Quizlet», «Edus», «Smart Qetisu», «Moodle» бойынша таңдау жасады. Интернет желісі баяу жұмыс істейтін ауылдарда тұратын студенттерге «Қазпошта» арқылы білім беру материалдарын жеткізу қолға алынды. Оқытушы мен білім алушының кері байланысын жүзеге асыратын құралдардың бірі ретінде мобильдік қосымшалар белсенді іске қосылды. Пандемия жағдайында қашықтан білім берумен толық қамту барысында қажеттілік білдірген білім алушыларға колледждердің компьютерлік техникалары уақытша қолдануға берілді. Жатақханаларда қалған білім алушылар қашықтан оқыту бойынша тиісті техникалық құралдармен, тамақпен қамтылды.

Облыстық білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаменті тарапынан

платформаларға енгізілген білім беру үрдісіне мониторинг жасалды. Нәтижесінде қашықтан оқытуды ұйымдастыруда бірқатар олқылық анықталды. Ол кемшіліктерді жойып, сапаны қамтамасыз ету бағытында кеңес беру және түсіндіру жұмысы жүргізілді. Бірқатар колледжде электрондық оқу әдістемелік кешен толықтырылды, платформадағы электронды кітапхана жүйеге келтірілді, электронды журналды толтырып, жүргізу бойынша кеңес берілді. Сабақ кестесін уақытында енгізу, берілген тапсырмаларды белгіленген мерзімде тексерудің маңыздылығы айтылды.

Ең бастысы, білім алушылармен платформа арқылы кері байланысты жандандырудың қажеттілігіне баса назар аударылды. Нәтижесінде, кәсіптік және техникалық білім беру мекемелерінің оқытушылары әдістемелік-цифрлық тұрғыдағы жаңа мүмкіндіктерді бағындыруды қолға алды.

Алда тағы бір белес күтіп тұр. Кәсіптік және техникалық білім беру мекемелеріндегі оқу жылын қорытынды аттестаттау да қашық форматта өтпек. Осы орайда, ұстаздар еңбегіне жоғарғы нәтиже мен табыс, түлектерге сәттілік пен ақ жол тілейміз.

Рита САЙДГАРИЕВА,
Алматы облыстық білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету департаментінің бас маманы.

МАМАН МІНБЕРІ

ҚАНТ ҚЫЗЫЛШАСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Қант қызылшасы бағалы техникалық дақыл. Республикада қантты негізінен қант қызылшасынан алады, өйткені оның тамыржемісі көмірсуларға бай, құрамында 13-20% сахароза болады, сондықтан ол қант өнеркәсібінде шикізат болып саналады.

Қант қызылшасының топырағы борпас және арамшөптерден таза болуы керек. Тұқымды сепкеннен кейін 3-4 күннен кейін арамшөптер және топырақ қабыршақтарымен күресу үшін жеңіл тырмаға шынжырлы сүйретпені тіркеп көк шыққанға дейінгі тырмалауды жүргізеді. Шынжырлы сүйретпені тырмалағандағы пайда болған жалдарды тегістеп өтеді. Топырақ қабыршағын бұзуға ротациялық шабықтаушы қолданады.

Қызылшаның көгі пайда болғаннан кейін қатараралықтар топырағын қопсыту, арамшөптерді жою үшін (4-5 см) өңдеу – шабықтау жүргізеді. Нағыз жапырақтың бірінші жұбы пайда болғанда өскіндер қатарына көлденең бағытта қопсытқыш салып оларды сиретеді. Қопсытқыштың табан пышақтары қатарды (20-23 см ені) қиып өтіп, ұзындығы 23-25 см болып келетін жеке шоқтар қалдырады. Бірнеше күннен кейін шоқтарды қайта тексеріп, қате қалдырылған және жаңадан пайда болған өсімдіктер мен арамшөптерді құлып тастайды. Сөйтіп 1 метр қатарда 5-6 өсімдіктен қалдырады. Жинау қарсаңында қант қызылшасы егістігінің жиілігі әр гектарға 90-100 мың дана болғаны дұрыс.

М. ҚАЙРАТОВ,
ҚР АШМ АӘК МИК
«Республикалық фитосанитарлық диагностика және бөлшектер әдістемелік орталығы» мемлекеттік мекемесінің герболог маманы.
ЕСКЕЛДІ АУДАНЫ

ЕРУЛАН ЖАМАУБАЕВ СТАЛ МИНИСТРОМ ФИНАНСОВ

Согласована кандидатура Ерулана Жамаубаева для назначения на должность министра финансов Казахстана, об этом было решено на состоявшемся заседании Комитета Мажилиса по финансам и бюджету, передаёт Алатау ссылаясь на пресс-службу Мажилиса.

Как сообщается, вопрос рассмотрен депутатами в соответствии со статьей 22-1 Конституционного закона Республики Казахстан "О Парламенте Республики Казахстан и статусе его депутатов".

"По итогам заседания принято заключение комитета, в котором отмечается, что Комитет по финансам и бюджету Мажилиса Парламента Республики Казахстан, рассмотрев в соответствии со статьей 22-1 Конституционного закона РК "О Парламенте Республики Казахстан и статусе его депутатов" представленную премьер-министром Казахстана кандидатуру Жамаубаева Ерулана Кенжебековича, считает возможным рекомендовать данную кандидатуру для назначения на должность министра финансов Республики Казахстан", - сказано в сообщении пресс-службы.

Позже пресс-служба Акорды распространила сообщение о том, что Ерулан Жамаубаев назначен министром финансов. "Назначить Жамаубаева Ерулана Кенжебековича министром финансов Республики Казахстан", - говорится в указе Президента.

Ранее он занимал пост ответственного секретаря Министерства финансов.

«ALATAU-AQPARAT»

СПЕЦИАЛИСТЫ ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ (ВОЗ) ПРИШЛИ К ВЫВОДУ, ЧТО ОБРАБОТКА ЗАКРЫТЫХ ПОМЕЩЕНИЙ ДЕЗИНФИЦИРУЮЩИМИ АЭРОЗОЛЯМИ ЯВЛЯЕТСЯ НЕ ТОЛЬКО БЕСПОЛЕЗНОЙ В БОРЬБЕ С КОРОНАВИРУСОМ, НО И МОЖЕТ СЕРЬЕЗНО НАВРЕДИТЬ ЗДОРОВЬЮ, ПЕРЕДАЁТ АЛАТАУ ССЫЛАЯСЬ НА ДОКЛАД ОРГАНИЗАЦИИ.

ВРЕДНЫЙ МЕТОД ЗАЩИТЫ ОТ КОРОНАВИРУСА

В документе отмечается, что при распылении в закрытых помещениях, таких как – коридор, кабинет и т.д., дезинфицирующие средства могут вызвать раздражение органов дыхательной системы, кожных покровов, а также повреждение глаз.

"Распыление не рекомендуется ни при каких обстоятельствах. Оно может навредить человеческому здоровью и не уменьшит распространение вируса зараженным человеком воздушно-капельным путем или при прямом контакте", - сказано в обращении.

При необходимости обработки помещений в ВОЗ рекомендуют использовать обычную тряпку, пропитанную средствами дезинфекции.

"При таком подходе гарантируется качество очистки, поскольку все делается вручную и обрабатывается каждая зона", - подчеркивается в докладе.

Также, ранее директор Европейского регионального бюро Всемирной организации здравоохранения Ханс К्लюге назвал Казахстан прекрасным примером активных усилий по стабилизации ситуации с коронавирусом.

ВОЗ

ОБРАЗОВАНИЕ

«ВСЕ ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ БУДЕМ РЕШАТЬ ВМЕСТЕ!»

Принятый в декабре 2019 года Закон Республики Казахстан «О статусе педагога» (далее - Закон) установил права, социальные гарантии, ограничения, обязанности и ответственность педагога. Законом гарантированы качественные улучшения правового положения педагогов, их социальная защищенность. Выступая на Республиканской Августовской конференции 2019 года Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев возложил главную надежду в развитии системы образования на учителей, способных воспитать поколение, открытое всему новому и прогрессивному. «Для повышения конкурентоспособности нации, - говорил он, - нам необходимо на деле добиться высокого статуса для наших педагогов». Президентом была отдельно отмечена норма, предусмотренная в дальнейшем статьей 6 Закона, по установлению запрета на привлечение педагогов к несвойственным функциям, предоставление чрезмерной отчетности, проведение необоснованных проверок.

Департамент по обеспечению качества в сфере образования призван не только выявлять нарушения норм законодательства, в том числе и в отношении соблюдения прав педагогов

при выполнении профессиональной деятельности, но и принимать решительные меры по пресечению нарушений, привлекая нерадивых работодателей и других виновных лиц к административной ответственности. В декабре 2019 года вышеуказанные нормы были внесены в некоторые законодательные акты. К примеру, на основании ч. 7-3 ст. 409 Кодекса РК об административных правонарушениях нарушения законодательства РК о статусе педагога влечет предупреждение, а если совершено повторно, то по ч. 7-4 ст. 409 Кодекса влечет штраф на должностных лиц в размере 20 месячных расчетных показателей (МРП), некоммерческие организации – 60 МРП, а на субъекты предпринимательства – от 60 до 120 МРП. Такое усиление мер по защите прав педагогов несомненно приведет к существенному улучшению условий для работы и творчества.

Проблема несоблюдения законодательства о статусе педагога, несмотря на его приоритетность для Правительства РК и всего общества, актуальна для Алматинской области. В адрес Департамента продолжают поступать обращения педагогов, родителей, граждан на нарушения прав, условий работы учителей: «отделы образования ежедневно требуют различного рода информацию...», «учителя

возмущаются, что требуют отчеты по видеороликам...», «руководство просит таблицу заполнить, документ сделать...», - это ежедневные публикации на чатах и аккаунтах. Результаты анонимного анкетирования учителей Алматинской области подтверждают, что нарушения Закона РК «О статусе педагога» имеют место. На вопрос «Исполняется ли приказ Министра об отмене отчетности во время дистанционного обучения?» ответ «нет» дали 45% опрошенных педагогов, на вопрос «Принуждает ли Вас руководство подписывать на газеты на собственные средства?» положительный ответ получен от 86% педагогов. Кроме того, руководители организаций образования оказывают давление на учителей, пытающихся исправить нарушения путем обращений в компетентные органы: 70% учителей ответили «да» на вопросы «Требуется ли руководству не писать в чат вопросы и проблемы?», «Требуется ли руководству голосовать по вопросам положительно?».

Министром образования и науки Республики Казахстан А.Аймагамбетовым перед Департаментами по обеспечению качества в сфере образования поставлена задача трансформировать свою работу в соответствии с новыми требованиями в этот непростой период пандемии коронавирусной инфекции: «Сегодня важно

оперативно и эффективно реагировать на все конструктивные запросы граждан». Департамент по обеспечению качества в сфере образования Алматинской области за сравнительно небольшой период времени работы в дистанционном формате создал алгоритм быстрого реагирования на вопросы, возникающие в сфере образования. Мы ежедневно выявляем информацию, касающуюся сферы образования Алматинской области, с сайтов и социальных сетей, call-центров, обращений по телефону. Факты негатива и нарушений экстренно рассматриваются с участием местных исполнительных и государственных органов, незамедлительно принимаются меры по оказанию помощи. Департаментом оказана конкретная помощь по предоставлению нуждающимся семьям компьютерной техники, доступа в Интернет; решены проблемы использования обучающих программ. Немаловажной является разъяснительная работа среди родителей и педагогов по актуальным вопросам от содержания учебных программ и домашнего задания до планирования строительства школ и проведения капитального ремонта.

Уважаемые педагоги, дорогие друзья!

Если у вас возникли вопросы касательно сферы образования и перехода

школ и колледжей на дистанционное обучение, или вы хотите сообщить о фактах запроса отчетов, проведения незапланированных мониторингов и проверок со стороны администрации организаций образования, просим обратиться на сайт Департамента по обеспечению качества в сфере образования Алматинской области, а также по нижеуказанным телефонам WhatsApp:

Руководитель Департамента Кабимолдаева Сауле Нурахановна – 87015771142;

Заместитель руководителя Кулахметова Айымгуль Саиновна – 87022573790;

Руководитель отдела внешней оценки качества образования Ажикунова Гульмира Саулбековна – 87478418215;

Руководитель отдела лицензирования образовательной деятельности Жексенбаев Айдынбек Кумарбекович – 87077021174.

Все проблемные вопросы мы будем решать вместе!

С.Н.КАБИМОЛДАЕВА, руководитель Департамента по обеспечению качества в сфере образования Алматинской области.

• МЕДИЦИНА

Туберкулез (от лат. *tuberculum* - бугорок) - широко распространенное в мире инфекционное заболевание человека и животных, вызываемое различными видами микобактерий, как правило, микобактерией туберкулеза (она же - палочка Коха). Микобактерия туберкулеза была открыта 24 марта 1882 года немецким микробиологом Робертом Кохом, а с 1993 года, по инициативе Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ), день 24 марта объявлен Всемирным днем борьбы с туберкулезом.

Микобактерии очень устойчивы в окружающей среде. Так, при температуре 23 °С во влажном и темном месте она сохраняется до 7 лет. В темном и сухом месте (при высушивании мокроты больного или в пыли) микобактерии туберкулеза сохраняются до 10–12 месяцев, в уличной пыли (то есть в сухом и светлом месте) палочка Коха сохраняется до 2 месяцев, на страницах книг — до 3 месяцев, в воде — до 5 месяцев.

ТУБЕРКУЛЁЗ И ЕГО ПРОФИЛАКТИКА

В почве микобактерии туберкулеза сохраняются до 6 месяцев, в сыром молоке — до 2 недель, в масле и сыре — до года. Ультрафиолетовые лучи действуют на них губительно: прямые солнечные лучи убивают в течение 3-5 минут. Столь же эффективно кипячение, при котором гибель туберкулезной палочки наблюдается через 3-5 минут.

Какие факторы способствуют развитию туберкулеза?

- Плохие социально-бытовые условия (частое нахождение в душных, пыльных, непроветриваемых помещениях; постоянный контакт с больным человеком).
- Переутомление, неполноценное питание, стрессы.
- Длительное курение.

- Хронические заболевания: в первую очередь – заболевания легких, сахарный диабет, язвенная болезнь желудка и двенадцатиперстной кишки, алкоголизм, наркомания.
- Различные состояния иммунодефицита, особенно ВИЧ и СПИД.
- Источник инфекции и пути заражения: источником инфекции может быть человек, больной активной формой туберкулеза, или больное животное. Один больной туберкулезом человек может заразить (в среднем) до 15 человек в год.

Заражение может происходить разными путями:

- Воздушно-капельный путь – при разговоре, сопровождающемся кашлем, чиханием больного человека.
- Воздушно-пылевой путь – при попадании в организм здорового человека частиц мокроты больного вместе с пылью.
- Контактный-бытовой путь – проникновение инфекции в организм через поврежденную кожу и слизистые оболочки.
- Пищевой путь – при употреблении в пищу продуктов питания от больного туберкулезом скота (молочные, кисломолочные и мясные продукты). Этот путь встречается очень редко.

Первые признаки туберкулеза

- Быстрая утомляемость и появление общей слабости.

- Снижение или отсутствие аппетита, потеря веса.
- Повышенная потливость, особенно под утро и в основном в верхней части туловища.
- Появление одышки при небольших физических нагрузках.
- Незначительное, ноощущаемое повышение температуры тела до 37,2-37,8°С.
- Длительный, не поддающийся лечению кашель или подкашливание с выделением мокроты (возможно с кровью).

Профилактика туберкулеза

Профилактика туберкулеза у детей:

- Основные методы профилактики заболевания туберкулезом у детей – вакцинация БЦЖ и химиопрофилактика.
- В соответствии с Национальным календарём профилактических прививок вакцинацию проводят в роддоме при отсутствии противопоказаний в первые 3-7 дней жизни ребенка. Вакцина БЦЖ вводится внутрикожно, обеспечивая развитие локального туберкулезного процесса, неопасного для общего здоровья человека. В результате организм вырабатывает специфический иммунитет против микобактерии туберкулеза. Прививки способствуют снижению инфицированности и заболеваемости детей, предупреждают развитие острых и генерализованных форм туберкулеза. Это означает, что при-

витой ребенок с хорошим поствакцинальным иммунитетом при встрече с микобактериями либо не инфицируется вовсе, либо перенесет инфекцию в легкой форме.

Иммунитет, приобретенный после прививки БЦЖ, сохраняется в среднем 5 лет. Для поддержания приобретенного иммунитета повторные вакцинации (ревакцинации) проводятся в настоящее время в 7 и 14 лет.

Профилактика туберкулеза у взрослых:

Профилактикой туберкулеза во взрослом возрасте является ежегодное диспансерное наблюдение и выявление заболевания на ранних стадиях. С целью выявления туберкулеза на ранних стадиях взрослым необходимо проходить флюорографическое обследование в поликлинике не реже 1 раза в год (в зависимости от профессии, состояния здоровья и принадлежности к различным группам риска). Чтобы избежать этого коварного заболевания, следует повысить сопротивляемость организма, вести здоровый образ жизни, который включает рациональное питание, отказ от вредных привычек, занятие физкультурой, спортом, закаливание своего организма.

Сауле БЕЙСЕНБАЕВА, Саркандская ЦРБ.

ЖАЗЫЛҒАН ЖАЙДЫҢ ЖАНҒЫРЫҒЫ

«МЕНИН ДЕ АЙТАРЫМ БАР»

«АЛАТАУ» ҚОҒАМДЫҚ - САЯСИ ГАЗЕТІНІҢ №19 (970) 15.05.2020 ЖЫЛЫ «КРЕДИТ АЛЫП, КІРІПТАР БОЛҒАН ШАРУАШЫЛЫҚ» АТТЫ МАҚАЛАҒА ОРАЙ «МЕНИН ДЕ АЙТАРЫМ БАР» ДЕП «АЛТЫН ДАЛА» НЕСИЕ СЕРІКТЕСТІГІНІҢ ТӨРАЙЫМЫ БЕЙБІТГҮЛ КӨРІМҚИЗЫ КҮНЖҰМАНОВА АРНАЙЫ РЕДАКЦИЯМЫЗҒА КЕЛДІ.

Мақаланы газетке дайындау барысында Бейбітгүл Күнжұманованың ұялы телефонына қоңырау шалып, байланысқа шыға алмаған едік. Алайда, редакцияға шағымданып келген «Қасенов» шаруа қожалығының есепшісі Секербала Қасенова екінші мәрте келгенде «Алтын дала» несие серіктестігінің төрағасы Бейбітгүл Күнжұмановамен байланысқа шыға алмағанымызды, мекен-жайын да біле алмадық дегенімізде, «ол кісі менің телефонымды көтереді» деп, біздің көзімізше телефон шалып байланысқа қосқан-ды. Осы орайда біз Күнжұмановаға мән-жайды түсіндіріп, газетімізде шаруашылық туралы мақаланың жарық көргенін, онда оның атына қатысты шаруашылық есепшісінің айтқан сын-пікірінің бар екенін жеткіздік. Егер алып-қосарыңыз, келіспейтін тұстарыңыз болса, оның да пікіріне орын берілетіндігін айтып, газетте шыққан мақаланы Секербала Қасенова арқылы беріп жібердік. Ол кісі мақаламен танысып, аптаның дүйсенбісінде, яғни 18 мамыр күні редакцияға арнайы келіп, мақаладағы келіспейтін тұстарымен ой бөлісті.

«Біз 2005 жылы алғаш құрылған несие серіктестігінің біріміз. Жұмыс жасап жатқан жүйеміз бойынша, серіктестікке біреу кіреді, біреу шығады. 2013-2014 жылдан бастап «Алтын дала» несие серіктестігінің құрамына несие алғысы келетін шаруашылықтарды тарта бастадық. Онда да жергілікті әкімшіліктер арқылы

қожалығы ғана емес, серіктестікке мүше болған барлық шаруашылық тиісті қаражаттарын құйып болмай біз оларды тіркеуден өткізбейміз. Кей шаруаларды күткенше ақпан айы бітті. Ар жағында тағы да құжат жұмыстары бар. Тіркеуден өткенше наурыз айы болды. Біз ешуақытта екі айдың ішінде несие береміз деп айтпаймыз, тек мөлшерін айтамыз. Ол кездегі жағдайда солай болған. Үшжұқты келісім шарт болған соң, біз жинаған құжаттарды «Агрокредитке» жібереміз, олар да ұзақ қарайды. Бір сөзбен айтқанда, несие алу үшін құжат жинауда созбалаңға салып екі-үш ай жүріп алған шаруашылықтар да бар. Біз соларды жетектеп отырамыз. Ол кезде сондай болды, қазір жинақталды. Құжаттарын дер кезінде жинаса бір жарым айдың ішінде ала алады. Тағы да қайталап айтамын, мен ешкімге жағдайы бар адам тауып бер деп айтқан емеспін. Әркім өз еркімен серіктестікке мүшелікке кіреді. Алғашқы жарнасын құяды. Содан кейін біз күнделікті қоңырау шаламыз. Ол күнделікті мазалаған емес, біздің жұмысымыз. Құжат жинаған шаруалардың бәрі сауатты емес, оларды толықтырып, кем-кетігін түгендеп рәсімдейміз. Оларды егістік басына іздеп барамыз. Енді несие алам деген шаруаларды іздейміз, жұмыстың тәртібі солай. Әрі, жағдайы бар, алған несиеден уақытында қайтара алатын, қоятын кепілі бар, ешқандай қарызы жоқ адамдармен әңгіме жүргіземіз. Келісімін бергенде ғана қабылдаймыз. Мақалада

жолдасыма қағазға қол қойдырды деп кінәлаған. Әрине, келісімшартқа қол қойған Бақтыжан Қасенов шаруа қожалығының ақы иесі де сол. Бұл шаруашылықтың есепшісі Секербала ылғи шу шығарады. Мен сізбен сөйлеспеймін, шаруа қожалығының басымын ешкіммен сөйлесем. Несиені алған сол. Мен сол кісімен ғана сөйлесем дедім, кейіннен жолдасына нотариалдық келісім беріпті. Енді мені жер мен көктен таппаймын депті. Менде офис жоқ. Сарқанда отырмаймын. Ол жерде бір кезекші бала бар. Екеуіміз ғана істейміз. Офиске төлейтін ақшамыз жоқ.

Бұл кісі несиеден толық төлеп бітпей жатып, қыркүйек айынан бастап несие сұрап жүрді. Тағы бірде келіп шулатып жатыр екен. «Секербала, сенің графигің қарашада бітеді, несие толық төленіп бітпей, тікелей қосымша несие берілмейді» деп айттым. Сотқа да берді. Прокуратураға да жазды. Бір күні Сарқан аудандық прокуратурасы шақырды. Барсам жолдасы Бақтыжан, отыр екен. «Төте мына кісі арызын қайтып

аламын деп отыр. Істі тоқтамыз деді. Бақтыжан өздерің бердіңдер дедім. «Жоқ, кешірім сұраймын» деп ауызша айтты. Қараша айында қайтаратын ақшасын бұлар «сендер маған алты ай кешіктіріп бердіңдер, мен қайтармаймын» деді. Жарайды деп оған да келістік. «Отсрочка» алып бердім. Бұл шаруашылықтың да қарызын төлеуге жағдайлары келмей қалған кездері болды. Менің аударған ақшаларым ешқайсысы түскен жоқ дегені де жалған. Ол түспесе «Алтын дала» несие серіктестігі мен «Агрокредит» алдында қарызы жоқ деген қайдан шығады. Мені Нұр-Сұлтандағы орталық түтіп жеп қояр еді. 487 мыңды төлемеймін деп шу көтерді. Бір жылғы «отсрочкасы» бар. Бұл кісі кейінге шегерсем (отсрочка) пайызы жүрмейді деп ойлаған болуы керек. Оны да тәптіштеп отырып түсіндірдім, ақыры төледі. Біз жіберген ақша бес он күннен кейін түседі орталыққа. Бірде бухгалтериямен біздің арамызда 2800 теңге разница болды. Онда да шу шықты. Оны да реттедік. Қазір линия бойынша 13 миллион 546 мың қарыз тұр. 127 миллион емес. Жұмыстар жасалып жатыр, төлемегендерді сотқа беріп жатырмын. «Күнжұманова» жұмыс істемейді дегені де өтірік. Мына карантинге байланысты Үкіметте кәсіпкерлерге жеңілдік беріп отыр. Олар мүлде төлемейтін кісілер емес, төлейді. Маған қиналдық деп ешбір шаруа қожалықтан шағым түскен жоқ. Ал енді «Агрокредиттің» жарғысына келсек, серіктестіктің «Агрокредиттің» алдындағы қарызына бәрі жауапты, міндетті деп жазылған. Ол енді олардың ішкі тәртібі. Мақалада айналдырып келіп мені жамандайды. Ішім сайрап тұр, заңды біліп тұрмын. Осы келісім шарттағы (солидарный) деген тармақты алып тастаса болды. Сонда шаруалардың бәріне қолайлы болар еді. Секербала Қасенова айтқандай, 11 адам емес, 7 адамның қайтарымы жоқ. Яғни, қарызы жоқтар. Сотта да бұл кісінің айтпағаны жоқ, мен үндемедім. Үш рет сотқа келмеді депті. Бірінші сот отырысын мен білмей қалдым, шақырту келмеді. Қалған екі сотқа қатыстым. Енді малға қатысты, ақшаны алар кезде біз ескертеміз. Мал сатып алсаң жина, комиссия барып алпыс күннің ішінде тексереміз дедік. Құжаттар заңды болуы шарт. 45 күннен кейін тексердік. Сол кезде малдың ветеринарлық құжаттарының кешіктірілуіне байланысты мерзім сұрады. Ақшаны қолға алуға байланысты кредиттік серіктестіктің жарғысында

7-бап (кредиттік серіктестік қызметінің мақсаты және түрлері) соның ішінде 10-тармақта кассациялық операциялар: осы тармақпен көзделген операция жүргізу кезінде қолма-қол ақша алу және беру тәртібіне орай жүзеге асырылады. Тіпті, малдың сырғасына дейін тексереді. Ақшаны қолма-қол өткізгендерге приход береміз. Ол ақшаны біз банкке саламыз, тиісті төлемінің түбіртегін әкеп береміз. Мақала барысындағы пікірге айтарым осы. Жоғарыға дейін шағымданамын десе, ол кісінің құқы, бірақ, бізді де түсінулері керек қой» – дейді.

ТҮЙІН ОРНЫНА: «Агрокредит» пен «Алтын дала» несие серіктестігі арасындағы сырғалаңнан шыға алмай, шақшадай бастары шарадай болған шаруашылықтардың мұң-зарын біз Алматы облыстық «Ауыл» партиясының төрағасы Қанат Бекеевке жолдағанбыз. Алайда, мақала газетке шыққан соң Ақсу, Ескелді ауданында тұратын бірнеше шаруа қожалықтары ботадай боздап редакцияға келді. Олардың шағымы да осы «Агрокредитке» қатысты болып тұр.

Бірде Қожанасырға бір адам шағым айтып келіпті. Шағымын тыңдаған Қожанасыр сенікі дұрыс депті. Ол кісі кеткеннен кейін екінші адам келіп, шағым айтып кеткен кісінің үстінен шығымданыпты. Оны да мұқият тыңдаған Қожанасыр сенікі де дұрыс десе, екі тараптың шағымын тыңдаған Қожекеңнің бәйбішесі: «Қожеке, сен бірінші келген кісіге де сенікі, екінші келген кісіге де сенікі дұрыс дедің, бұл қалай болды?» десе, Қожанасыр бәйбішесіне: «сенікі де дұрыс» деген екен. Редакцияға шағымданып келген екі тараптың әңгімесін тыңдап, сол Қожанасыр айтпақшы, екеуіңді де дұрыс дегің келеді екен. Алайда, бұл әзіл емес, зіл батпан түйін «Агрокредитке» барып тірелетін іс болып тұр. Алдағы күндерде «Агрокредиттің әлегі» атты мақала жарық көретінін де еске саламыз.

Айтақын МҰХАМАДИ

онлайн заявка на агрокредит

Улутт. Бюджет. ҚСМ. (сәуір-мамыр)

насихатымызды айтып, кісі жинаймыз. Біз ешкімді зорлап, серіктестікке мүше бол деп айта алмаймыз. Мақала барысында мені несие алуға азғырды депті. Бұл пікірмен мүлде келіспеймін. «Қасенов» шаруа қожалығы 2013 жылы желтоқсан айында құятын ақшасын бөліп-бөліп құйды. Ең соңғы қаражатын 2014 жылдың 27 қаңтарында құйған. Ал, біз ақпан айында тіркеуден өтетін болғанбыз. Жаппы «Қасенов» шаруа

БІЛІМ

Дүниежүзі елдерімен бірге бізде де коронави-рус індетіне байланысты төтенше жағдай жарияланды. Бұл білім беру саласына өзгерістер алып келді. Яғни, білім жүйесі қашықтықтан оқыту форматына көшті.

оқушылар арасында 7 оқушы Алматы қаласында өткен физика, математика пәнінен XVI Халықаралық Жәутіков олимпиадасына қатысып, солардың арасында Талдықорған қаласының №24 ДБААЛ-нің 10 сынып оқушысы Әбен Садыханов математика пәнінен 2 орын иеленіпті. Ал Ұлы Абайдың 175 жылдық мерейтойына орай, 9-11 сынып оқушылары арасында 2 республикалық Абайтану олимпиадасына Алматы облысынан 3 оқушы қатысып, дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын Мұхтар Арын атындағы №24 «Экономика және бизнес» арнаулы лицей оқушылары Серік Аяжан мен Әмина

ОҢҒЫ КОНЦЫРАУ ОҒЫЛА МА?

АЛҒАШЫНДА ұстаздар, ата-аналар мен оқушылар үшін күтпеген жағдай болды. Әр ұстаздың, оқушының санасында түрлі сұрақтармен бірге іштей қорқыныш, үрей, қобалжу болғаны да рас. Алайда, ұстаздар, оқушылар бұған тез бейімделді. «Ұстаз талантты болса, шәкірті талапты болады» дегендей, ұстаздар оқушыларына әртүрлі әдіс-тәсілдер арқылы білім бере бастады. Балаларға мотивация беру арқылы сабаққа деген қызығушылығын арттыра білді. Себебі, жақсы сөз жанға-жақын, құлаққа жағымды, ойға қонымды емес пе?

Әне-міне дегенше, қашықтықтан оқытудың соңғы аптасы да келіп жетті. Ендігіде мектеп бітіруші түлектерді ҰБТ сынағы күтіп тұр. Ал жыл бойы білім нәрімен сусындаған балалар үшін жазғы каникул есігін айқара ашпақ.

Өңірімізде биылғы оқу жылын қанша оқушы тәмамдап отыр, оның ішінде мектеп бітірушілердің

15 256-і мектеп бітірушілер. Ал оның ішінде «Алтын белгіге» – 1176 түлек, ал үздік аттестатқа – 851 мектеп бітіруші үміткер.

Жалпы, өңір бойынша 760 мектепте 411 мыңнан астам оқушы білім алады. Қашықтықтан оқыту үш бағытта жүзеге асырылған. Яғни, 53 пайызы (217 мың оқушы) интернет платформалар арқылы, 47 пайызы (193 мың оқушы) «Балапан», «Еларна», «Қазақстан» және облыстық «Жетісу» телеканалдары арқылы білім алса, 168 оқушыға тапсырмалар «ҚазПошта» АҚ арқылы қағаз түрінде жеткізіліпті. Қашықтықтан оқытуда 40,8 млн теңгеге 159 компьютер сатылып алынса, 239 млн теңге көлеміндегі қаржыға 1473 компьютер және басқа да техникалық құрылғылар қосымша сатып алынған. Сондай-ақ, оқушыларға 10,5 мың мектеп компьютері уақытша пайдалануға берілген. Облыстың 41,4 педагогы компьютерлік техникамен қамтылыпты. Ата-аналар мен

оқушыларға арналған call-орталықтар мен «жедел желі» жұмыс істеп тұр. Қашықтықтан оқыту елімізде 1-ші рет болғандықтан, өз жаңашылдықтары мен қатар, тиімді тұстары да мол болған.

Биылғы оқу жылында ұстаздар мен оқушылардың жеткен жетістіктері де баршылық. Мәселен, «Үздік педагог» республикалық байқауы бойынша бірнеше ұстаз жеңімпаз атанып, әрқайсысы 2 525 000 теңге грант иеленген. Атап айтсақ, Талдықорған қаласындағы №16 орта мектеп-гимназиясының тарих пәні мұғалімі Салтанат Жанаберлиева, Қапшағай қаласындағы №3 орта мектептің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Дания Қоспаева және Талдықорған жоғары политехникалық колледжінің арнайы пән оқытушысы Әсел Тойшыбекова. Сондай-ақ, Балқаш ауданы Б. Бейсекбаев атындағы орта мектептің математика пәні мұғалімі Арман Тоғанбай академик А. Жұмаділдаев атындағы халықаралық олимпиадаға қатысып, үшінші орын иегері атаныпты. Айта берсек білім көкжиегінде облысымыздың мерейін асырып жүрген ұстаздар қауымы жетіп артылады.

Облыстық ғылыми жобалар байқауына қатысып жүлдегер атанған оқушылар да баршылық. Нақты айтсақ, 219 жоба бойынша 268 оқушы жүлдегер атанған. Оның 21-і бірінші, 109-ы екінші орынды иеленсе, үшінші орынға 138 оқушы лайық деп табылған. Сонымен қатар, жалпы білім беретін пәндер бойынша оқушылардың

республикалық ғылыми жобалар конкурсының (IV) кезеңіне онлайн тестілеу нәтижесінде сараптаудан өткен 28 жобамен 32 қатысушы, Алматы қаласында өткен конкурстың республикалық (IV) кезеңіне 29 оқушы, 25 жобамен қатысқан. Нәтижесінде республикалық ғылыми жобалар конкурсында 1 орынды Құралай Нармахан (химия, 11 сынып, №9 орта мектеп, Талдықорған қаласы); Азиза Жарылқасын мен Аманжол Аяулым (ағылшын тілі 10 сынып, Қарғалы №2 ДБААГ) қанжығаларына байлады. Байқаудағы 2 орынды Анияр Қалдыбайұлы (физика пәні 11 сынып, №20 ДБААЛ); Марлен Зийнула (физика пәні, 11 сынып, Қарғалы №2 ДБААГ); Николай Комаров (техника, 11 сынып, №13 орта мектеп, Іле ауданы); Илияс Құсайынов (информатика, 11 сынып, «Арыстан» мамандандырылған лицейі) иеленді. Ал 3 орын жүлдегерлері болып Мағжан Төлепбек (химия, 9 сынып, Әл-Фараби ат. ДБАГ); Әділет Нәшенов (қоршаған ортаны қорғау, 11 сынып, «Арыстан» мамандандырылған лицейі); Айым Белдеубай (этномәдениеттану, 10 сынып, №29 орта мектеп, Іле ауданы) табылды.

БІЛІМДЕРІМЕН өрге жүзген

Қапалбай 2 орын иеленіп, бағалы сыйлықтармен марапатталған.

Сонымен қатар Павлодар қаласында өткен VI Халықаралық Ә. Бектұров олимпиадасына А л а с Аласханов (А. Мәлкеев атындағы Есік мамандандырылған дарынды балаларға арналған «БІЛІМ - ИННОВАЦИЯ» лицей – интернаты, 11 сынып оқушысы), Әділет Нұрбосын (Талдықорған дарынды балаларға арналған «БІЛІМ - ИННОВАЦИЯ» мамандандырылған лицей – интернаты, 10 сынып оқушысы) қатысып, нәтижесінде Алас Аласханов жүлделі 2 орынды иеленген.

ҰБТ мәселесіне келсек, биыл облыс бойынша мектеп бітіретін 15 256 түлектің 11494-і ұлттық бірыңғай тестін тапсырады. Олардың барлығы базаға тіркелген. ҰБТ нәтижесі сараланбайды. Бірақ, облыстағы жалпы орта білім беретін мектептердің мұғалімдері 11 сынып оқушыларымен ҰБТ ға дайындық жұмыстары жүргізілуде екенін айтады білім басқармасының баспасөз хатшысы І. Заманбекқызы.

Жаздың келуіне балалардың қуанатын жөні бөлек. Өйткені қашанда жаз маусымы демалысымен қызықты. Ал елімізде оқушылардың жазғы демалысын пайдалы ұйымдастыру дәстүрі бұрыннан қалыптасқан. Білім басқармасындағылар берген мәліметте де білім мекемелері үшін каникул мезгілі үздіксіз білім беру жүйесінің бір бөлшегі саналатындықтан, биылғы жазғы демалысты қалай ұйымдастыру жайы жоспарлануда екенін айтыпты.

ТАҚЫРЫПҚА ОРАЙ: 11-сынып түлектеріне аттестаттарды тапсыру және соңғы қоңырау 3-4 маусымда өтеді. Ал 19 мамыр күні министрліктің Facebook парақшасында мәлімдеме жасаған вице-министр Ш. Каринова биылғы оқу жылының бітуіне, мектеп шараларын өткізуге байланысты қаражат жиналмауы қатаң тәртіпте бақылануы тиіс екенін айтты. Бұған әрбір мектептің басшысы жеке жауап беретінін, мектептің әкімшілігі және қамқоршылық кеңесі барлық ата-анамен мектепке немесе мұғалімдерге, сынып жетекшілеріне сыйлық жасауға болмайтындығы жөнінде жұмыс жүргізуі қажеттігін ескертті.

Осы жайында ақпарат берген Алматы облыстық білім басқармасы аталмыш мәселеге жауапкершілікпен қарауға шақырады. Министрлік тарапынан ескертілген мына жайттар естен шықпауы қажеттігін алға тартады:

«Осы іс-шараларды өткізу барысында жасауға болмайтын жайттарға тағы бір назар аударуды ескертеміз. Біріншіден, іс-шараларды өткізу барысында әртүрлі агенттіктерді, жекеменшік студияларды не аниматорларды шақыруға болмайды. Мұндай іс-шаралар кең ауқымды болмауы да қажет. Мерекелік дастарқан жаю мәселесі мүлдем қарастырылмауы тиіс. Мектеп бітірушілер бірнеше автомобиль жалдап, қала ішін, жергілікті жерлерді араламауы керек. Мейрамхана, дәмхана және басқа да көңіл көтеру орындарында түлектердің қатысуымен шаралар болдырмау үшін ата-аналармен тиісті жұмыс жүргізілуі қажет».

үлесі қандай? Қашықтықтан оқыту ойдағыдай жүзеге асты ма, нәтижесі қалай? Жалпы, оқу жылы қандай нәтижемен аяқталуда, ұстаздар мен оқушылардың ауыз толтырып айтарлықтай жетістіктері бар ма? Мектеп бітіруші түлектер үшін ҰБТ қалай өтпек? Оған дайындық қалай жүргізілуде? Балалар үшін жазғы демалыс ұйымдастырыла ма?

Бұл туралы Алматы облыстық білім басқармасы берген мәліметке жүгінсек, биылғы оқу жылын 411074 оқушы аяқтап отыр. Олардың

Дүйсенбі - Понедельник, 25 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.50 Әнұран
06.05 «Ауылдастар»
06.35 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
07.05 «Көңіл толқыны»
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «Ниет»
13.10 «Апта»
13.45 «Тұлға»
14.00, 20.00, 01.20 AQPAPAT
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «Armau tour» Димаштың концерті
17.00 Т/х «Жаңғырық»
20.40, 02.00 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.20 «СҮЙМЕГЕНГЕ СЫЛТАУ КӨП»
02.30 «Көңіл толқыны»

ЖЕТІСУ

07.00 Әнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Апта /қаз/
10.00 «Соңғы қоңырау» мерекелік шарасы
11.00 «Спорт-тайм»
11.20 «Бағбан»
11.50 «Қазақ хандары»
12.00 «Киноман»
13.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
14.00 «Ұлылық ұясы»
14.30 «Монолог»
15.00 Д/ф «Сағадат Нурмаганбетов. Последнее интервью»
16.00 «Сегодня» /прямой эфир/
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 Д/ф «Қазақстанға қош келдіңіздер!»
20.00 «Тарихтағы тұлғалар»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Новости
22.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
22.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұран
06.00 «7 КҮН»
07.00, 01.00 Телехикая «Пәленшеевтер»
08.30 «МОЖНО ТОЛЬКО ПРЕДСТАВИТЬ»
10.30 Спецпроект «Димаш-шоу»
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда-2»
12.15, 21.40 Сериал «ЛИСТОПАД»
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
16.20 «Discovery: Как устроена Вселенная»
17.10, 23.20 Сериал «ЖЕСТОКИЙ СТАМБУЛ»
18.00 Сериал «ОТЧИЙ БЕ-РЕГ»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Как боролись с эпидемиями в Казахстане»
21.00 Итоги дня

Сейсенбі - Вторник, 26 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.20 Әнұран
06.05 «Қызық екен...»
06.30 «Қазақ даласының құпиялары»
06.55 М/ф «Құрбылар»
07.20, 14.00, 20.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «Ниет»
13.00 «100жаңа есім»
13.20 Т/х «Бізбен бірге»
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «Көңіл толқыны»
15.25 «Сүймегенге сылтау көп»
17.00 Т/х «Жаңғырық»
20.40, 01.55 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.20 «Ва-банк»
23.50 «Музарт лайф»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұран
06.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30, 01.00 Телехикая «Пәленшеевтер»
08.10, 16.20 «Discovery: Как устроена Вселенная»
09.00, 18.00 Сериал «ОТЧИЙ БЕРЕГ»
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Анашым, мені қалдырма»
12.15, 21.40 Сериал «ЛИСТОПАД»
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
17.10, 23.20 Сериал «ЖЕСТОКИЙ СТАМБУЛ»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 Новый курс
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.20, 21.00 «Сүлеймен Сұлтан»
12.20, 02.10 «KazNet»
12.50 Мультфильм «Буба»
14.00 Сериал «СЛЕД»
14.30Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
15.00, 00.20 Т/х «Бір болайық»
16.00 «Айтарым бар»
16.55 «Қош келдіңіз»
17.50, 23.00 «ХАНЗАДА ЖУМОНГ»
19.10 «1001 түн»
20.00, 00.55 Astana Times
01.50 «Әзілстан»
02.35 «Біреудің есебінен»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.45 Т/х «Өгей жүрек»
06.45 «Той заказ»
07.15 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
08.00 «ДОБРОЕ УТРО»
11.00 « ВСЕ-ТАКИ ЛЮБЛЮ...»
12.00 «QOSLIKE»
15.50 «БУМЕРАНГ»
16.45 «Пусть говорят»
18.00 БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
18.45, 22.55 «Basty prime»
20.00 ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ
20.45, 22.50 «ВЕЛИКОПЛЕНАЯ ПЯТЕРКА-2»
22.00 «П@УТИНА»
23.45 «Любовь по приказу»
01.25 Вечерний ургант

ЖЕТІСУ

16.15 «Жан құрбым»
18.00 Т/с «Ясминның тағдыры»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.40 «ЗА ВИТРИНОЙ». «АЛЖИР»
03.45-04.30 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ»

31 КАНАЛ

07.00 Әнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 Д/ф «Кең ауқымда»
10.30 «Бүгін»
11.00 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен»
11.50 «Қазақ хандары»
12.00 Д/ф «Қазақстанға қош келдіңіздер!»
12.45 «Жетісудың ақын-жыраулары»
13.00 «Шашу»
14.00 «Ел мен жер»
14.30 «Жетісу зертханасы»
15.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
16.00 «Сегодня» /прямой эфир/
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 «Оқырман»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Экорейд»
21.30 Новости
22.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
22.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Әнұран

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 «Ризамын»
07.00, 13.30 Информбюро
08.00 Сериал «ГАНГА»
10.00 М/с «Лунтик»
11.05, 21.05 Сериал «Махаббатым, кеш мені»
13.00 «Аладдин»
14.00 «Кел, татуласайық»
16.00 «Экстрасенсы детективы»
17.00 Сериал «Тайны города Эн»
19.00 Сериал «СВАТЫ»
20.00 Информбюро
22.55 Whats Up?
23.55 Сериал «ИНТЕРНЫ»
01.30 «В мире чкдес. Обмануть смерть»
02.15 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.30 «Ризамын»
04.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 Қыздар арасында
06.50 05.15 «Гу-гулет»
07.30, 15.00 «Парижбен мені іздеп тап»
08.00, 22.00, 03.45«Элиф»
09.00, 17.40 Сериал «Анна-Детективъ»
10.00 Смеяться разрешается
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «22 мили»
14.40 «Q-елі»
15.30 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бессоница»
16.50 Сериал «нужен мужчина»
19.20 Сериал «Домик на счастье»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Сериал «Ата-ана. Бала-шаға»
23.00 Х/ф «На гребне волны»
01.00 «Salem show»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»

Сәрсенбі - Среда, 27 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 02.30 Әнұран
06.05 «Ауылдастар»
06.30 «Қазақ даласының құпиялары». Деректі фильм.
06.55 «Құрбылар» Мультхикая
07.20, 14.00, 20.00,01.30 AQPAPAT
08.00 «Tansholpan»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «Niet»
13.00 «Jan Jylyy»
13.20 «Bizben birge»
14.00, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «Тұлға». Деректі фильм
15.30 «Ва-банк». Көркем фильм
17.00 Телехикая «Жаңғырық». .
20.40, 02.10 «Ashyq alan» . Қоғамдық-саяси ток-шоу.
22.20 «Бес қару». Көркем фильм
00.00 «МузАРТ» . Мега-жоба

ЖЕТІСУ

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «Мерекелік концерт»
07.20 Кешкі жаңалықтар
07.50, 02.50 Т/х «Жимаудың жетістігі»
09.40 НОВОСТИ
10.20, 01.20 «ВОСТОК-ЗАПАД»
12.20 «АЛЖИР»
14.20 «ЗА ВИТРИНОЙ»
16.15 «Жан құрбым»
18.00 Т/с «Ясминның тағдыры»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.40 «ЗА ВИТРИНОЙ». «АЛЖИР»
03.35-04.20 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00 Қорытынды жаңалықтар.
07.30, 01.00 Т/х «ПӘЛЕНШЕЕВТЕР»
08.10, 16.20 Премьера! «Discovery: как устроена вселенная».
09.00 «Отчий берег». Сериал
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Анашым, мені қалдырма...»
12.15, 21.40 «Листопад». Сериал
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
17.10, 23.20 «Жестокий Стамбул». Сериал
18.00 Т/х «Келінжан»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Как боролись с эпидемиями в Казахстане»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00, 12.30 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.15, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.15 М/ф «Буба»
12.50 Сериал «След»
14.30 Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
15.00, 00.20 «Бір болайық» үнді телехикаясы
16.00 «АЙТАРЫМ БАР»
16.55 «Қош келдіңіз!»
17.50, 23.00 «Ханзада Жумонг» корей телехикаясы
19.10 «1001 түн» түрік телехикаясы
20.00,01.00 ASTANA TIMES
20.55 Loto 6/49. Прямой эфир
01.50 «Әзілстан» жасырын камера
02.15 «KazNet» ғаламторға шолу
02.35 «Біреудің есебінен» деректі драма

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.45 Т/х «Өгей жүрек»
06.45 «Той заказ»
07.15, 18.00 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 Х/ф «И все-таки я люблю...». Многосерийный фильм
12.00 «QOSLIKE»
15.50 «Бумеранг». Многосерийный фильм
16.45 «Пусть говорят»
18.45, 02.45 «Басты прайм»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 22.50 «Великолепная пятерка». Многосерийный фильм
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
01.25 «ВЕЧЕРНИЙ УРГАНТ»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00 «Ризамын»
07.00 Информбюро
08.00 Сериал «Ганга»
10.00 Мультфильм «Лунтик»
11.05, 21.05 Сериал «Махаббатым, кеш мені»
13.00 «Аладдин»
14.00 «Кел, татуласайық»
16.00 «Экстрасенсы детективы»
17.00 Сериал «Тайны города Эн»
19.00 Сериал «СВАТЫ»
20.00 Информбюро
23.00 Whats Up?
23.55 Сериал «ИНТЕРНЫ»
01.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.00 «Ризамын»
04.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 Қыздар арасында
06.50, 05.15 «Гу-гулет»
07.30, 15.00 «Парижбен мені іздеп тап»
08.00, 22.00, 03.45«Элиф»
09.00, 17.40 Сериал «Анна-Детективъ»
10.00 Смеяться разрешается
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «На гребне волны»
15.30 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бессоница»
16.40 Сериал «Нужен мужчина»
19.20 Сериал «Домик на счастье»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Сериал «Ата-ана. Бала-шаға»
22.50 Х/ф «Добро пожаловать в рай»
00.50 «Salem show»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»

БҮГІНГІ КҮН ТАҚЫРЫБЫ

ОТАНДЫҚ ФАРМАЦЕВТИКАДАҒЫ ТЫҢ СЕРПІЛІС

Әлемде дәрі-дәрмек өндірісі ең табысты әрі адамдар өміріне қажетті сала болып табылады. Айналамыздың дәріге тәуелділігі біртіндеп артып бара жатқандығы жасырын емес. Өткен жылы жаһандағы өтімді сауда қатарына қару-жарақтан кейін дәрі-дәрмек кірген. Соңғы жылдары көптеген ел фармацевтика өнеркәсібін қауіпсіздіктің басты алғы шартына балап, дәрілерді шеттен алуды азайта бастады.

Қазақстанда фармацевтика енді қанат жайып келетін сала. Олай дейтініміз, ұзақ уақыт дәрі-дәрмек өндірісі жіті қадағаланбай келді. Тек 2017 жылы тұңғыш Президент, Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Фармацевтика саласын майшелпекке айналдырғандарды түгелдей қуыңдар», – деген бір ауыз сөзі дәрі жасау, сату нарығындағы монополистерге таяқ болып тиіп, біраз былықтың беті ашылды. Қазіргі уақытта отандық өнімнің үлесі артып, дәрі жасау саласына қан жүгіре бастады. Биылғы қаңтар-сәуір айларында фармацевтика өнеркәсібінде өндіріс көлемі 24,2%-ға артқан. Өткен жылдағы осы уақытпен салыстырғанда бұл әлде қайда жоғары көрсеткіш. Былтыр 11 пайыздан аспаған болатын. Мұндай жылдам көрсеткіш аталмыш салаға отандық өндірушілермен қатар шетелдік инвесторларға қолайлы жағдай жасаумен байланысты. Өткен күздің соңғы екі айында дәрі-дәрмек өндірісі 56,6 миллиард теңгені құрады. Сол дәрілердің барлығы еліміздің екі облыс, бір қаласында

фармацевтикалық кәсіпорын болса, соның жартысынан көбі Алматы облысы мен қаласында шоғырланған. Ауқымды жұмыс жасап жатқан бір шоғыр өндістерден қуаты 200 млн таблетка өндіруге қауқарлы «Химфарм» АҚ, «Абди-ИбрахимГлобалФарм» БК ЖШС, «ЭЛЕАС», «Сұлтан» фармацевтикалық зауыттарын айта кету керек. Ал, келер жылы қолданысқа берілетін «Azia Gold» ЖШС -нің өнімдері өңірде өсетін емдік қасиеті мол шөптерден жасалатын дәрілер болмақ.

Қалай десек те осы ақпараттарға қарап, фармацевтика өндірісінің аяқ алысының жаман еместігіне көз жеткізесіз. Бір айта кетерлігі, бұлардың көпшілігі отандық өндірушілер немесе шетелмен серіктес кәсіпорындар. Яғни, соңғы айтқан «Azia Gold» ЖШС неміс технологиясымен жабдықталған Германиялық дәрі жасау серіктестігімен еншілес компания. Болашақта қазақ жерінде өндірілген дәрілерді дамыған батыс жұрты пайдаланып жатса, таң қалудың қажеті жоқ. «Жалбызды

түстейді. Сондықтан қазақстанда дәрілік заттар өндіру ісі біртін қолға алынды деуге келмейді. Тіпті, тәуелсіздіктің бастапқы жылдарымен салыстырғанда қазір елімізде дәрі жасау ісі 42 пайызға артқан. Биылғы жарты жылдықтың өзінде отандық 80 кәсіпорын 11 мың тоннадан аса дәрілік затты халық игілігіне ұсынды. Барлығында жеріміздегі минералды-ресурстар пайдаланылған.

Қазақстанда дәрілер туралы айтылғанда, оның сапасынан бұрын бағасы көп адамды қызықтырады. Үкімет 2022 жылы бүкіл халық тегін дәрі-дәрмекпен қамтылады деп мәлімдесе де, дәріханаларда баға бір түскен емес. Керісінше көтеріліп отырады. Былтырдың өзінде 2018 жылмен салыстырғанда дәрі бағасы 8,2%-ға жоғарылаған. Соның ішінде, дәрумендер – 11,4%, анальгетиктер – 10,6%, корвалол мен антибиотиктер 9,3% қымбаттаған. Биылғы пандемия бұл көрсеткішті көбейтпесе, азайтқан жоқ. Әсіресе, антибиотиктіктер мен антисептик және медициналық құралдар бағасы айтарлықтай өсті. Жыл аяғына дейін МӘМС жұмысы жанданып, халыққа тегін дәрілік препараттарды таратып жатса, коронавирус салдарынан қиыншылыққа ұшыраған азаматтарға үлкен көмек болар еді. 2019 жылдың қорытындысы бойынша аталмыш бағдарламаның игілігін 2 миллионға жуық азамат қана көрген. Бұл – жалпы халқтың 10 пайызы. Ал мұндай жүріспен 2022 жылғы межені бағындыру қиындық тудыраты сөзсіз. Оның үстіне биылғы пандемия

Денсаулық сақтау министрлігінің саладағы кейбір кемшіліктерді дер кезінде реттеуіне қолбайлау болған сынайлы. Қарапайым ғана мысал. Дәріханалар отандық және шетелден келген екі дәрінің қайсысы қымбат болса, алдымен соны өткізуге тырысады. Себебін сұраған жұртқа аналогының сапасы төмен, шипасы аз деген жалтарма жауаппен құтылады. Осы бағытта министрлік нақты шараларды қабылдап, отандық өнімге баса дем беру керек сияқты. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының ұсынымы бойынша әрбір елде отандық өнімдердің үлесі кемі 25 пайыз болуы тиіс, өйтпегенде, ұлттық қауіпсіздікке қатер төнуі ықтимал. Сондықтан ішкі сұранысты отандық өндірушілер есебінен қамтамасыз ету – күн тәртібіндегі мәселе.

Дәрі жасау – ұлттық, гендік, діндік ерекшеліктерге де маңыз беретін айрықша сала. Ресурстық қуаты мол еліміздің ішкі қажеттілікті қамтамасыз етіп қана қоймай, тіпті алыс-жақын шетелдерге де экспорттауға мүмкіндігі бар. Тек жүйелі, зерделі басқару механизмі болса жеткілікті. Сонымен қатар дәрі сапасы да тиісті деңгейде қадағаланғаны жөн. Шығарғанның жөні осы екен деп жосықсыз, сапасыз өнімді ұсынатындарды шектеу керек. Бұл бағытта бәсекелестікті арттыру сапалық деңгейді көтерудің алғы шарты. Шикізаттық мүмкіндіктерге бай Қазақстан болашақта фармацевтика саласында ешкімнен дәрі қажетсінбейтін тәуелсіз ел болады деген сенімдеміз.

А.НАЗЫМ.

өндірілген. Шымкент – 23,1 млрд, Алматы облысы – 21,1млрд және Алматы қаласы 14,2 млрд теңгенің өнімін шығарған.

Осы бағытта Алматы облысы дәрі жасаушыларға айтарлықтай жағдай жасап отыр. Елімізде 170-тен астам

жерде жан қалар», «Киелі ерменнің күйесі де дәру» дейтін қазақтар мың жыл бойы осы ұлы далада дәрі жасау мәдениетін қалыптастырғаны анық. Зерттеушілер осы уақытқа дейін қазақ емшілері пайдаланған мыңнан астам дәрінің атын атап, түсін

БІЛЕ ЖҮРІҢІЗ

ТУБЕРКУЛЕЗ – ЕМДЕЛЕТІН АУРУ

Туберкулез – ешқашан күн тәртібінен түспейтін проблема. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметінше жер шарындағы әрбір үшінші тұрғын туберкулез микобактериясы инфекциясын жұқтырады. Жыл сайын әлемде 8 миллион 400 мың адам туберкулезбен ауырып, 2 млн. адам өмірімен қоштасуда екен. Ем қабылдамайтын әрбір науқас 10 адамнан 15 адамға дейін ауруын жұқтырып үлгереді десек, дүниежүзінде әрбір минут сайын 1 адам осы кеселдің құрығына ілігіп жатады. Бірақ инфекцияны жұқтырғандардың 5-10 пайызының ағзасында ғана туберкулез бактериялары дамуы мүмкін.

Өткен жылдың 12 айында Қапшағай аймағы бойынша туберкулез ауруының 28 жағдайы тіркелді – дейді «Қапшағай қалалық ТҚҚСҚББ» РММ сан-эпид. қадағалау бөлімінің бас маманы Г. Бодаубаева. Оның айтуынша, бұл ауру оңай жұғады.

«Туберкулезге шалдығатындардың 75 пайызын 20 мен 40 жас аралығындағы адамдар құрайды. Ал ауру көзі – туберкулездің жұқпалы түрімен ауыратын адамдар. Жұқтыру қаупі: желдетілмейтін және адамдар көп шоғырланған жерлер. Арнайы шетпету немесе қабылданбаған емсіз туберкулездің ашық түрімен ауыратын бір адам жылына 10-15 адамға жұқтыруы мүмкін. Туберкулез ағзаның иммундық күштерінің әлсіреуінен туындауы мүмкін (жеткіліксіз тамақтану, ауыр жұмыс, үсу, стресстік жағдайлар). Сонымен бірге зиянды әдеттер (шылым шегу, ішімдік ішу, есірткі қолдану) аурудың тез дамуына ықпал етеді. Туберкулездің негізгі белгілері: жөтел, кеуденің ауруы, әлсіреу, салмақ түсіру, дене қызуының көтерілуі, жөтел, әсіресе түнде терлеу. Осы белгілерді есте сақтасаңыз, оларды біліп жүрсеңіз, өзіңізді және туысқандарыңызды дерттен қорғай аласыз» – дейді маман. Ал туберкулезге күдік тудыратын белгілер байқалған бойда бірден дәрігерге жүгіну маңызды. Туберкулез жұқпалы ауру болғандықтан, адамнан адамға беріледі, оны дұрыс емдемеген жағдайда мүгедектікке немесе өлімге душар етуі мүмкін. Тиісті ем қабылдаған жағдайда туберкулез емделеді.

КЕҢЕС

Қапшағай аймағы бойынша жыл сайын 500 ге жуық жіті респираторлық вирустық аурулар тіркеледі. Ал ауырғандардың басым бөлігі 14 жасқа дейінгі балалар – дейді Қапшағай қалалық ТҚҚСҚБ басқармасының бас маманы Г. Бодаубаева.

ВИРУСТЫҚ ЖҰҚПАНЫҢ АЛДЫН АЛУ

«Сырқат белгісінің көбеюі қара-ша айынан басталып, қаңтар, ақпанда жоғарғы деңгейге жетеді. Вирус адамнан адамға ауа арқылы жөтелу немесе түшкіру кезінде тарайды. Жұқпа көзі – адам сырқаттанғаннан бастап алғашқы 2-3 күнде айналасындағыларға қауіпті. Жұқпаның жасырын кезеңі орташа алғанда 3 күнге дейін. Ауру жіті басталып, клиникалық белгілер тез пайда болады. Алғашқы 24-36 сағаттың ішінде дене қызуы 39-40 градусқа жоғарылайды, бас ауруы, бұлшық еттер мен буындардың ауруы, жөтел, мұрынның бітуі, кейбір науқастарда ауыр жиі тыныс алу, конъюнктивит, асқазан-ішек қызметінің бұзылыстары байқалады. Тұмауға қарсы арнайы иммундаудан басқа тұмау және жіті респираторлық вирустық жұқпаның жоғарылау кезеңінде жұқпаның арнайы емес алдын алу шараларын

да естен шығармауымыз керек. Қазіргі уақытта тұмау және жіті респираторлық вирустық жұқпаның жедел және жоспарлы түрде алдын алу үшін дәрілік заттардың түрлері кеңінен таралған. Тұмаумен науқастанған адам уақытында медициналық көмекке жүгінгені дұрыс. Науқасқа төсек тәртібі ұсынылады, дәрумендік диета және сұйық тағам түрлерін молынан пайдалану керек. Науқастың бөлмесін жиі желдету қажет» – деген бас маман тұмаудың алдын алудағы жеке бас гигиенасын сақтаудың пайдасы туралы да айтты. Ең алдымен, қолды жиі сабынмен жуу. Түшкіріп, жөтелген кезде ауызды немесе мұрынды бет орамалмен жабу. Мүмкіндігінше халық тығыз орналасқан және жаппай шаралар ұйымдастырған жерлерге бармау, ең абзалы өзін қуту. Тұмаудың алғашқы симптомдары басталған жағдайда, дер кезінде дәрігерге қаралу қажет.

ХИКАЯТ

ЖАҢА ЖЫЛ

Соңы. Басы өткен санда

Мұндағы бір түсініксіздік, неге осыншама тіс қаққан, әккі уәкіл өз жасауылдарын қалдырып, әлгі байшікештің құл-құтандарын ғана қалқа етіп соншама жыраққа бара қойды екен? Сірә, бұл шақта әбден жүнжіп, ұнжырғасы түсіп, беті қайтып, екпіні басылған момын жұрттан енді еш қауіп жоқ деген өркекірек сезім билеп әкетті ме, кім білсін?!

Сол уәкілдің жандайшабы есепті Елдос ауылнай да осылайша жазаланбақ екен, ол құлындағы даусы құраққа шыға аттандап, сауға сұрапты: «Мен бұл құқайға өз еркіммен ұрынғам жоқ, замана екпіні бәріне кінәлі, жанымды қиындар, енді қызыл өкіметке қызмет қылсам екі дүниеде оңбай кетейін! Әрі бүйтіп адасқан жалғыз мен емес қой! Жанымды қиындар! Жанымды қиындар!» деп еңірепті. Сонда әлгі байшікеш «Не қара басса да сен де құдай сүйер қылығы жоқ сорлысың, жарайды ит те болсаң заты қазақ сорлысың ғой, сенсіз де көп қандастар алды-арттарына қарамай, бірі Қытай асып, екіншісі о дүниеге топ-тобымен кетіп жатыр! Сенің жаныңды қиялық! Тек сен біздің мына ісімізге куәлікке жүрмеуің үшін қиыр жайлап, табаныңды жалтырат, бұл Қоғалыда сені көрген жан табылмасын» деп босатып қоя беріпті. "Жан баласының көзіне түспеймін" деп ант-су ішіп ол да жоғалыпты.

Ал Құндақбай естіген екінші жаңалық та осы қарайлас, тек одан гөрі нобайы зорырақ. Өңгіме әлгі Петерборда білім алғаны бар, 1918 жылы Верныйда кеңес өкіметі орнап, әскери-төңкеріс комитеті жасақталғанда оның ең көрнекті мүшесі атанған, одан кейінгі орыс-қазақ шаруаларының әр қилы толқуларына қатысқан, кейінгі ұжымшар құру, кәмпеске науқандарында тым белсенді шыққан Тоқаш Бокин туралы еді. Иә, бұл қазақ тарихында болмысы да, өмірбаяны да ең күрделі, түсініксіз, әрі жұмбақ қалтарыстары көп тұлға жайында аз сөзбен бәрін тиянақтау қиын. Біз тек нақтылы деректерді ғана келтірелік: 1890 жылы сәуір айында Верный уезі Мойынқұм болысының қазағы — Боқы Жанғасқаұлы дейтін кедейдің отбасында дүниеге келген Тоқаш Бокин сегіз жасында Верный ерлер гимназиясының дайындық сыныбына алынады. Сонда онымен жерлес Қайырсерке Тоқсанбаев деген бала да оқиды. Кейін

Кеңес өкіметі орнаған соң бұл екеуі бір-біріне бітіспес қас дұшпанға айналады. Оған не себеп, кейбір тарихшылар бұл сұраққа сол кездегі саяси оқиғаларды көлденең тартып, тым бұлдыр жауап қайырады.

Бір анығы, әрине, Тоқаш Бокин қайрат-күші мол, асау мінезді, анау-мынау бұғалыққа мойынсұнбайтын қалпымен ертеден-ақ көзге түскен екен. 1905-1907 жылдары Верный қаласындағы саяси оқиғалар кезінде романтикаға бой алдырып, онысын патшалық өкіметтің салпаңқұлақтары да байқап, Тоқашты «сенімсіз жасөспірім» санатына жатқызады. Ол салпаңқұлақтар қалай байқамасын, бұл жігерлі жас қазақ шаруаларын жерге орналастыру және жерді пайдалану жөніндегі патша заңдарының қолайсыздығын өз айналасына тарата жүрді. Сосын да ма, бұл гимназияны бітірмей одан шығып кетеді. Бұл жай Тоқаштың әкесі, кедей Боқыға қара қамшыдай тиеді. Сонда да бұл әке гимназия директорына барып, оған Тоқашты кез-келген бір жұмысқа жек деп жалбарынады. Гимназия директоры да өзінің ең ұғымтал шәкіртінің тағдырына немқұрайды қарамақ емес екен, ол Тоқаштың Верный округтық сотына аудармашылық жұмысқа тұруына көмектеседі. Бұл Тоқаш өміріндегі үлкен бетбұрыс еді. Ол өзі аударған заң құжаттарының мазмұн-мағынасына тереңірек бойлайды. Қазақ шаруаларын жерге орналастыру және жерді пайдалану хақындағы патша заңдарының бас жарып, көз шығарарлықтай әділетсіздігіне бұрынғыдан әлдеқайда тереңірек үңгиді. Енді жігерлі жас бұл жөніндегі ашу-ызасын тіптен ашықтан-ашық жариялайды. Әрқилы жиындарда, басқосуларда, жиын-тойларда оның осы бағдардағы шешендік өнері де шыңдала түседі. Тоқаштың келісті тұлғасы, қыз-келіншектердің ықыласын көбірек тартатыны, екі тілге бірдей жетіктігі, білімдарлығы, шешендігі өз қатарластарына аса ұнамайды. Солардың бірі Ибраим Жайнақов деген біреу еді. Ол Тоқаштың патша заңдарына наразы екенін тілге тиек етіп, шағын топ құрып, сол кездегі ресми орындарға арыз-шағымды қарша боратады. Мұның арты үлкен дау-дамайға ұласады. Тоқаш қызмет ететін Верный округтік сотының төрағасы да әлгі патша қолшоқпары Ибраим Жайнақовтың жағына шығып, жас аудармашы жігітті қырына алады. Сөйтіп, мұның жаулары жаңбырдан кейінгі саңырауқұлақша жыпырлайды.

1911-1914 жылдары

Тоқаш Бокин қоныс аудару басқармасында жұмыс істейді. Мұнда да сол ескі әуен. Мұнда да сол айтыс-тартыс. Мұнда да сол Тоқаштың жойқын мінезі айқын көрініс береді, әрі бұған қарсы жау қарасы тіптен ұлғаяды. Соңынан Тоқаш Бокин Петерборға аттанады. Одан 1916 жылдың мамырында оралады. Міне, осы соңғы екі жыл бұл зерделі жастың большевизм идеясына біржола сүңгіп одан қайтіп шыға алмастай халге жетуіне себепкер еді. Ресей астанасындағы жұмысшы табы мен шаруа мүдделері хақындағы үкідей үлгілдеген ұрандар мен талаптар жас жігіттің сана-сезімін мықтап-ақ баураса керек. Әрі осы жылдары ол шаруашылық, тұрмыстық өмірге ауадай қажет 1802 атаудан тұратын орысша-қазақша сөздік құрастырып шығарады. Тоқаш Бокин болмысының бұл да бір қыры.

Ал 1916 жылғы мусым айында Жетісу өлкесінде қазақ жігіттерін тыл жұмыстарына алу туралы патша Жарлығына қарсы көтеріліс бұрқ еткенде Тоқаш Бокин осы науқанның бел ортасында болады. Көтеріліс көсемдері Бекболат Әшекеев, Сәт Ниязбеков сынды ел сүйіктілерімен тізе қосып, Үшқоңырда қару-жарақ шеберханасын ашу, Самсы бекетіне шабуыл жасау, Верный мен Қордай аралығында телеграф желілерін істен шығару тәрізді шараларға қатысады. Жетісу губернаторы Фольбаум және Верный қаласының полицмейстері тәрізділер Түркістан генерал-губернаторына үсті-үстіне телеграмма, хат жолдап, көтеріліс басшыларын, оның ішінде Тоқаш Бокинді қатаң жазалауға шақырады. Сол 1916 жылдың тамызында Тоқаш Бокин Верныйда тұтқындалады. Тек 1917 жылдың ақпанында Керенский үкіметі оны босатып жібереді. 1918 жылы Верныйда большевиктер жеңіп, әскери-төңкеріс комитеті жасақталады. Ал Тоқаш Бокин оның мүшелігіне алынды.

Бұдан кейін де Жетісу өлкесінде алақұйын оқиғалар тізбегі кетті. Құрғақшылық, азық-түлік тапшылығы, олар жөніндегі бір-біріне кереғар айтыс-тартыстар көбігі аспанға шапшыды. Міне, осындай алакөбең, аумалы-төкпелі күндерде Тоқаштың ежелгі дұшпандары Қайырсерке Тоқсанбаев, Ибраим Жайнақов және олардың жең ұшынан жалғасқан сыбайластары амалын тауып, оны абақтыға жаптырады. Бірақ оны әскери трибунал ақтап шықты. Тоқаш Бокиннің бұдан кейінгіде өмірбаяны да ылғи

«ақтаңдақтардан» тұрады. Оны тек 1928 жылғы кәмпеске науқаны кезінде ғана көреміз.

Иә, әр заман екі аяқты пендеге өз таңбасын салмай қоймайды. Оның денсаулығына, өмірге деген көзқарасына, жақсылық пен жамандық туралы ұғым-толғамдарына таңба салады. Сосын да большевизм идеясы, оны насихаттаушылар, туын ұстаушылар сол жылдарда өз фанатиктерін тудырды. Тоқаш Бокин де, міне, сондай отқа салып қызартқан темірдей фанатиктердің бірі-тұғын. Ол большевизм идеясының дұрыстығына, еңбекші шаруа үшін одан өзге сара жол жоқтығына имандай сенді. Оны бетінен қайтару үшін сол отқа қызартқан темірді балға мен төстің ортасына салып ұрғылау да аздық етер. Ондай тұлғалар қазақ сахарасында аз емес еді. Міне, Тоқаш Бокин де бүкіл тұлғабойымен қызара бөрткен сондай тұлғалардың бірі ретінде кәмпеске, ұжымдық шаруашылықтар құру, «жарқын болашақ» үшін күрес тәрізді ұрандардың туын ұстады. Ол да асыра сілтеушілік, ашаршылық, жұрттың ондамұнда ауа көшуі сияқтыларды «уақытша қиындық» деп бағалады. Сосын да большевизм идеясы үшін жан бере арпалысты.

Мынадай бір дерек сақталған. Сол 1928 жылдың күзіне таман Жетісу өңіріне мысықтабандап жеткен аштық, ашаршылық кенет азу тісі сояудай жолбарысша қалың бұқараны бассалғанда адам өлімі күрт белең алған. Аштықтан ғана емес, сатқақ атты дерт қоса жабысып, үлкен-кіші топ-тобымен шетіней беріпті. Бұл дерт орыс тілінде «дизентерия» аталады. Бұған қоса оған жанама басқа бір пәлекет қоса тырнақ батырады. Мысалы, қатты ашыққан бала-шаға, тіпті ересектер де кенет аузын толтырып бірдемені шайнай қалса, отырған орнында бір жанына қисая кетіп, табанда жан тапсырады екен. Тоқаш Бокин сияқты зерделілер осы соңғыдан көбірек қауіптеніп, оның себебін анықтауға күш салады. Сөйтсе көп уақыт нәр татпаған адам нан, не ет жесе ол аш өзегіне түсіп кетіп, ол да ажал құштырады екен. Сосын да Тоқаш Бокин «тамақты аздан жеңдер» деген сөз таратады. «Атаңа алты нәлет ит бөлшебек, көп жейтіндей бізде тамақ бар ма?» деп, бұл жай онсыз да ашқұрсақ қазақтардың одан өрмен ыза-сын қоздырса керек. «Шайтансайдан әрідегі сексеуілді құмда отқа өртенген уәкіл Балабековтың кебін осыған да кигізейік» деп уағдаласқан, әбден шегіне жеткен кедей-

кепшіктер аз ғана топ құрады. Ол топтың басшысы ретінде Сәлімгерей Бурнашев деген жас жігітті белгілейді.

Бұл Сәлімгерей Бурнашев Алматыдан шығыста, 25 шақырымдай қашықтықта, Іле Алатауының бөктеріндегі ежелгі қала есепті Талғар атты мекеннің тұрғыны екен. Бұл өзі бала кезінен-ақ әкесінен ұсталық өнерге жаттығып, бара-бара темірден түйін түйетін хас шеберге айналыпты. Сірә, Қоғалы өңіріндегілер оны басшылыққа іріктегенде сол ұсталық өнері үшін, балта, шынжыр, істік темір, пышақ сынды бұйымдарға зәрулікті болдырмау үшін де қисайған секілді. Екінші басшы ретінде 1916 жылғы «Шалкөде бандысының» мүшесі, сол Албан көтерілісі сәтсіздікке ұшыраған соң Қоғалыны пана-лап, осында сағалаған біреу аталыпты (Бұл жігіттің аты-жөні ел жадында сақталмапты). Үшінші басшы — осындағы Бостан аулының ежелгі тұрғыны, орысшаға жетік қазақ.

Бұл үшеуге ашынған, қаны қызған, жоқ-жітіктерді үйіріп әкету аса қиынға соқпайды. Бұл бір жайдан «Таз ашуын тырнадан аладының» керіне де ұқсаса керек. Сәлімгерей Бурнашев, ныспылары белгісіз тағы екеу бастаған, айнала-сы он бестей жалаңтөстер Алматыдан Қоғалыға қарай бел алған Тоқаш Бокинді кешкілік ымыртта жолдан тосады. Оқиға Сарыөзекке отыз шақырымдай жетпей оң жақта қалатын Қарашоқы аулының маңында орын алғанға ұқсайды. Тоқаштың қасында екі ғана қосшы-оққағар болыпты. Алдын-ала әзірленген, әрі кеш қараңғылығын пайдаланған жалаңтөстер Тоқаштың екі оққағарын баудай түсіріп, әрі өзін қас-қағымда қыл шылбырмен байлап-матап тастайды. Аузын шүберекпен тас қып буып, үнін де өшіреді. Енді қарақшы топ аттың басын бұлар шыққан сол Алматыға қарай қайта бұрып, Шеңгелді, Қапшағай мекендеріне бет түзейді. Қапшағай тұсында Іледен бері өтіп, кілт бағыт өзгертіп, солға, Жетіген, Есік обалары орналасқан Есік станицасы жаққа жосылады. Есік станицасында Жетісу орыс-казактарының бір бөлігі қоныстанған. Сәлімгерей осы Есік-Талғар атырабының түлегі болғасын да жер жағдайын жақсы білетіндіктен сол орыс-казактарға да сенбей, осы түн қараңғылығында да адаспай жол тауып, Түрген өзенінің жағалауына қарай бастайды. Іле Алатауындағы атақты Ассы жайлауына апаратын сүрлеу, соқпақ та осы Түрген өзенінің жағалауында еді.

Міне, сол сүрлеу-соқпақпен үн-түнсіз қозғалып, тау аңғарынан бұрқырап, қайнап ағып шығатын Түрген өзенінің сағасына тоқтайды. Қол-аяғы қыл шылбырмен буылып, атқа өңгерілген Тоқашты жерге түсіріп, қарақшы топ едәуір дамылдайды. Тау аңғары, түн тастай қараңғы, айнала-да ел жоқ, үрген иттің де дау-сы естілмейді. Міне, осындай тыныштықта таң атырады.

Түрген өзенінің сағасы біршама орман-тоғайлы еді. Сонда оңашалау біткен биік те жуан терек ағашын таңдайды. Соның түбінде Тоқаштың қол-аяғын қыл шылбырдан босатып, теректің бағанына жоғарылау етіп, оның денесін байлауға кіріседі. Қатты қиналыс үстіндегі Тоқаштың қарсылығын бәсеңдету үшін іштеріндегі біреу оның қолдарын, аяқтарын екі-үш жерден балтамен шапқылайды. Сол топтағы басқа біреу, «әй, ол кеззепті көр азабына асықтырмаңдар, оған әлі уақыты бар, мынау пәнидің де азабын біраз татып кетсін де» деп дікендепті. Міне, осы сөздер осындағы қаны қарайған топтың баршасының құлақтарынан өмір бойы кетпей тұрып алыпты деседі. Ақыры бұлар Тоқаштың денесін сол терекке жоғарырақ апарып байлап, астынан от қойыпты. Іс біткесін бәрі бір-бірін көрмеген, білмеген болып, шашырай тарасып, әрқайсысы өз жолымен Қоғалыға оралыпты.

Міне, осы қаралы оқиғаны орыс Бахтияровтың үйіне топырлағандар, бір-бірін бөле-жарып, баса-көктеп, тіпті сөзге таласып Құндақбайдың құлағына ұсақ-түйегіне дейін қалдырмай құйды-ақ. Мергеннің досы, туысы Құлжатай осы жыр таусылар шақта ғана жеткен. Жырдың соңын ол да үн-түнсіз тыңдаған. Ал Құндақбайға бұл жайдың екпіні орасан тигені соншалық өзі күткен Құлжатаймен тіл қатысуға да асықпады. Бұл да үн-түнсіз томырылып, Бахтияров үйінің ағаш еденіне біржола құлап түсіп, жер бауырлап жатып алардай түрмен тапжылмады. Ия, Тоқаш Бокин осы Құндақбай сұрперендері жан беріп, жан алып шайқасқан қарсы жақтың ең бір шоқтықты басшысы. Құндақбай тарапынан бұл шара ауыз толтырып айтарлық үлкен бір жеңіс ретінде дәріптелуі тиіс қой. Ал шындығында, бұл керісінше атышулы түз тағысының ішіндегі тұнығына тас тастап жібергендей алағызған көңіл-күй әуені басым шықты.

Осыны дәл таныған, жаңа ғана осында бас сұққан Құлжатай өзі әкелген аз ғана дәмді орталарына қойды. Мұнда бір торсық қымыз, ірімшік, жент сияқтылар бар еді. Ал Құндақбайды жаңалыққа қарық қыламыз деп, бір-бірімен жарыса жеткізген хикаяттары үшін жылы лебіз күткен ежелгі достар Кенебай, Денебай, Шаңбат және Манасбай сияқтылар, тағы бұларға ілескен төрт-бес қария

Құндақбайдың сол қалпынан тіксініп, ортадағы дәмге қол созуға да жүрексінгендей. Құлжатай ол жағын да дәл байқақтап, ортадағы дәмге бірінші болып, қол созып, бірер түйірді өз аузына салды. Сөйтті де Құндақбайға күңк етті:

— Мерген бауырым, ең әуелі ағайын ел, мына жалайыр-ақбұйымнан шыққан Аюшал ағамыздың өзіңе арнар базынасы бар еді, соны тыңдадың ба? — Іштегі қопарылыстан, алай-түлейден қалай арылам деп ақыл таппай қобалжыған Құндақбай бірден:

— Жоқ! — деп салды.

— Ол жайға мергеннің мұршасын да келтірмеді ғой мына сығырлар, — деп, әншейінде аса сөзуарлығы жоқ Аюшал да тілге келіп, өз базынасының бір шетін әзілге де тірегендей.

Аюшалдың Құндақбайға жеткізбек базынасы мынау екен. Осыдан ай жарымдай бұрын осы Аюшал да қолындағы он төрт жасар жалғыз баласымен аздаған мал-мүлкін алып, жалайыр-ақбұйым елінің бір шоғырымен бірге Қытай аумаққа бел буады. Алғашқы пәрменде бұлардың қозғалысы сәтті шығарға ұқсаған. Тек Қытай шекарасына жарты күндіктей жол қалғанда соңдарынан ГПУ-дің солдаттары өңмеңдейді. Ой-қыры мол, есесіне ағаш, бұта атаулыдан дым жоқ, жалаңаштау тұста қуып жетеді. Ай-шай жоқ ГПУ солдаттары қашқындардың төбесінен оқ жаудырады. Қашқындар қайтсін, жата қалып бірден жан тапсырғандардың кейпіне енеді. Шын мәнінде өлгендері де, тірілері де аралас еді. Бұған дейін де осындай құқайдың у мен зәрін көп татқан қазақтар осы тәсілмен біразының аман қалуы мүмкін екендігі жайында дәріс тыңдап үлгерсе керек. Аюшал да он төрт жасар баласымен сол оқ дарымаса да етпеттей құлап, қыбыр етпей жатқандардың қатарында еді. ГПУ солдаттары қаруларын кезеніп, жаппай сұлағандардың арасымен ары-бері ойкастап, ақырында «бәрі өлді» деген пішінмен кері қозғалады. Олар көп ұзамай Аюшалдың бала-сы өкесінің қалтасынан насыйбай салатын шақшасының сусып жерге түскенін көреді. Ал кері қозғалып кеткен қызыл әскерлердің біреуі тап осы аралықта дәрет сындырмаққа бөгіліп, сәл кейіндеп қалған еді. Оны байқамаған әлгі ақылы толыспаған бала: «Әке, шақшаң түсіп қалды» деп дауыстайды. Бұл дауыс әлгі бөгілген солдаттың құлағына сарт етіп тиеді. Ол дереу бері кейін қарай секіре басып жетіп, есіл баланы табанда атып тастайды.

Ақыры ГПУ солдаттарының біржола қарасы батқасын, мына сұлағандадың тірілері бас көтеріп, ботадай боздап, көз жасына біржола ерік береді. Ал Аюшалдың қайғысында тіпті шек жоқ еді, биыл көктемде ғана кемпірі бақилық

дүниеге аттанған, басқа туған-туысқаннан да жұрдай, байғұс қарт жалғыз баласынан айырылғанына шыдай алмай күрт сынады. Ал басқа тірілер өлгендердің жүзін топырақпен бүркеп Қытай асасы. «Жүруге жарамаймын» дегеніне қарамай Аюшалды да өздерімен бірге әкетеді.

Қытай жерінде де пәлендей жұмақ жоқ екен. Ол да санасына сәуле ұялатты ма, Аюшал бірде оңашада өзіне-өзі келіп, «әй, осы мен неге басыма қара жамыла беремін, құдайға шүкір қол-аяғымда аздаған күш-қуат бар, атүсті жүріске де, анау-мынау қару ұстауға да жарармын. Кәріліктің енесін ұрайын, ол сәл шегіне тұрар, әлгі орыс бөлшебектердің еңқұрмаса бір-екеуін жер жастандырып, қыршынынан қиылған баламның кегін неге алмаймын, азар болса о дүниедегі кемпірім, балам екеуімен қауышармын, бұл дүниеде мен қимайтын не қалды» деген ой-пиғылдың шырмауына оралады. Осы жайында сол Қытай жерінде қосы ауған өз өрен-жарандарымен ақылдасады, олар алғашқыда тосырқай, соңынан Аюшалдың бетінен қайтпасын сезіп, «Әй, ағасы, көкесі, жалғыз шауып жау ала алмассың деген тәлімді нақыл бар, сіз онан да әлгі құдай айтқан Құндақбай деген бар емес пе, соның жүрек жұтқандарына неге қосылмайсыз, өйтсеңіз орыс бөлшебектердің бір-екеуін емес одан көбірегін жайпап, балаңыздың кегін еселеп қайтарарсыз» дейді. Бұл ақыл Аюшалдың көкейіне қонған еді. Ол енді Құндақбайды іздеуге кіріседі. Иттен иісшіл чекистер таппай сенделген, екі елдің ортасында жел-құздай жүйткіген атышулы мергенді алпысты алқымдаған шал қайдан тапсын, әрі-бері сабылып, біраз әуре-сарсаңға түседі. Сонда Аюшалдың жайын ұққан қызыл-қаңлының бір сұңғыласы «сен әлгі Құлжатайды ізде, Құндақбайды сол арқылы ғана табасың» дегенді құлағына сыбырлайды. Сосын ол Құлжатайды тауып, енді ол кек қуған көріні осы орыс Бахтияровтың үйінде Құндақбайдың төбесінен түсіруге жанын салған еді.

Осы жайды төкпелеп кеп, Аюшал сөзінің соңында:

— Айналайын Құндақбай, құдай жүрім берсін, жүз жаса, саған төнген ажалдың құрығы ең алдымен менің мойныма оралсын! Сен үшін жан пида! Сен мені шалсын-ба! Не қажетіңе де саймын! Желдің өтіне ме, жоқ жаудың өтіне қоясың ба, менде тайсақтау жоқ! Тек мені ың-дыңсыз өз қосыныңа ал! — деп қыламысырағанға ұқсады.

Құндақбай дүр сілкініп оянғандай. Жаңа ғана Тоқаш Бокин қазасы жайындағы хикаяттан мойнына су құйылғандай шөккен қалпынан мына Аюшалдың базынасы жұлқып арылтқандай. Ия, Құндақбайға әуелгі уәкіл Балабеков өлімі

мен Елдос ауылнайдың із-түзсіз жоғалуы шіркей шаққандай әсер етпеген, ал аузынан от-жалын шашқан қызыл комиссар Тоқаш Бокин жайындағы ақпарат жотасынан осықалаған қара қамшыдай тиген. Оны тым ауырсынған еді, міне, осы қиналыстан мына Аюшалдың өтініші құтқарды шамасы.

— Біздің жүріске шыдасаңыз, тау-тасқа тұяғы мүжілмес тағалы сәйгүлігіңіз болса қосынға қосудың не михнаты бар? Біздікі бір-ақ сөз, бәрекелді, келіңіз, ортамыз толсын! — Бұл сөзден соң Аюшал жүрегі орнына түскендей отырысын түзеп, ұғымтал шәкіртке ұқсап, ортаға мойнын созыңқырай жайғасты.

Егер осы оқиғалардың бәрін кейін сырып, ширек ғасырдай уақытқа алға секіріс жасасақ «адам тағдырға тәуелді» делінетін ғақлияның шындығын ашар өзге ір болмыстың куәсіне айналар едік. Кәне, сөйтейік. Әлгі Тоқаш Бокинді өлтіруге қатысқан Сәлімгерей Бурнашевтің өз әкесінен ұсталық өнер дарыған жан екенін жоғарыда ескерттік қой. Міне, сол Сәлімгерей Бурнашев кейінгі колхоз құрылысы жылдарында үйреншікті Талғар қалашығын тастап, осы Қоғалы аңғарына, сондағы Күреңбел жазығына қоныс ауыстырған еді. Матай тауы, Майтөбе сынды биіктердің екі ортасы дерлік Қоянқөзде орын тепкен. "Амангелді" колхозының ұстаханасында өле-өлгенше еңбек етті. Бұл шамада Сәлімгерей Бурнашев өзі қанына қолын майлаған Тоқаш Бокиннің сол кеңес дәуірінде Әліби Жангелдин, Амангелді Иманов, Ораз Жандосов, Тұрар Рысқұлов сындылар тәрізді революция қырандары қатарында аталғанын біліп жүрді ғой. Әрине, ол хақында С.Бурнашев өз аузына өзі біржола қақпақ қойды. Алматы қаласының түбіндегі Талғар қалашығынан ол кезде адам қарасы әлдеқайда аз Қоянқөзге көшуі де із жасыру мақсатынан ба екен, кім білсін.

Тек мұның басқа бір кілтипаны табылды. Әлгі Құндақбай қосынына қосылып, талай жорықтарда қызылдардың қанын шашып, сөйтіп баласының кегін қайтарған мына Аюшал да Қытай асып кеткен. Бұл да сонда ширек ғасырды артқа салып, әрі осы уақытта Құндақбай да өлгесін, 1955 жылы туған жерге оралған. Туған жер дегенде бұл да құдайдың жазуымен осы Қоянқөзге, «Амангелді» колхозына келеді. Бұл мұнда Сәлімгерей Бурнашевті әлдекімнің құпиялап нұсқауымен көреді. Мына орыс Бахтияровтың үйіндегі жыр да қаз-қалпында мұның жадында. Тек бұл шақта Сәлімгерей алпысты енді-енді иектесе, Аюшал тоқсанның есігін тоқылдатып жүр еді. Кәрілік, әрі сәл алжығандық та бар ма, жұрт бас қосқан отырыстарда Аюшал «Тоқаш Бокинді өлтіргендердің басы-қасында мынау Сәлімгерей Бурнашев та болған» деп екі-үш

мәрте оны саусағымен нұсқап көрсетіпті.

Қазақ ішінің бұдан кейінгі дыр-думаны айтпаса да түсінікті. Ішкі жараға аямай тырнақ салынғасын да Сәлімгерей Бурнашев әлі де едәуір жыл сонда өмір сүріпті.

Орыс Бахтияров үйіндегі бұдан кейінгі жырдың сарыны мүлдем бөлек еді. Оған алғаш бағдар берген осындағы Құндақбай жыға танымаған төрт-бес қарияның біреуі:

— Көпті көрген көнемін, ел айырылғаны хақында талай зар-күй құлағымызға сіңісті ғой, ал қара жердің қақ айырылғаны хақында дыбыс-сыбыс бұрын жетпепті маған. Ұлығаннан басқаға тауаны жоқ мен сияқты маңтөбетке осы Қоғалы аңғары, Шаған мен Түлкілінің екі ортасы қақ айырылғалы тұрғандай көрінеді.

Сол төрт-бес қарияның екінші біреуі:

— Бұл сұңғыланың қашан да осылай сөзіне әр беріп, ширықтырып толғайтын әдеті. Сөз қадірін бағалар қазақта біреу болса, сол менің осы тұрғыласым! — деп сәл-пәл жұмсартқанысы.

— Жарайды, мен шет қалайын, сендер мына қызыл-қаңлының сайыпқыранына Матай таудың етегін жайлаған Қарасай батырдың тұқымы, өзі батыр атанған әлгі Дәнекұлдың қылықтарын жеткізіндерші! Молданазарды да көперіңе ал! Сонда ол қалай, бұл қалай? Соның ара жігін ажырата сөйлеңдерші! Менің алдым көр, артым тұман, ешнәрсені ажыратар шамам жоқ. Қазір жұрт арыз-шағым жазуға жармасып жатыр. Әлдекімде кеткен алашағын сол шытырлаған қағаздан алуға бет қойғандай.

Үнсіз томырылған Құндақбай осы тұста шарт жарылды:

— Арыз-шағым жазғаны қалай? Оның мән-мағынасында не жатыр?

Бұл сұраққа баршасы жамырай жауап қайтарысты. Байқаса, өзі Қытай асып жоғалған осы жиырма күннің ішінде мұның кіндік қаны тамған атамекенде көп өзгерістер атойлапты. Мұнда бір «қара тізім» деген шығыпты. Оған кіретіндердің дені, әрине, аса ірі байлар және орташа байлардың бірсыпырасы. Орташа байлардың, әсіресе, әрқилы қулыққа барғандары, малын жасырғандары, жылқы мен қойын ағайын-туғандарына үлестіріп, өздері ауыздарын қу шөппен сүртіп отырғандары. Ал олардың көпшілігі жер аударылып кетті ғой. Енді аталмыш «қара тізімді» басқалардың есебінен толықтыру үрдісі мен мұңдалапты. Сонда кімдердің есебінен? Бұл екінші толқындағы топқа «қауіпті элемент», «тап жаулары» деген айдар тағыпты.

Ұзақбай ДОСПАНБЕТОВ

Жалғасы келесі санда.

ПОСТКОРОНАВИРУС

Ситуация схожа с появлением ВИЧ – учёные найдут методы борьбы с коронавирусом, но инфекция никуда не исчезнет, так оценили ситуацию ВОЗ. Дэвид НАБАРО – специальный представитель Всемирной организации здравоохранения, в интервью ВВС заявил, что жизнь людей, возможно, никогда больше не будет прежней, как до пандемии Covid-19. По статистике, в мире коронавирусом заболели более 4,3 млн человек, число умерших приблизилось к 300 тысячам.

Для полного контроля над распространением коронавируса человечеству понадобится не менее пяти лет, считают в организации.

В Европейском агентстве лекарственных средств заявили, что по самым оптимистичным подсчетам, вакцина от коронавируса появится примерно через год. Глава агентства Марко КАВАЛЕРИ сказал, что скептически относится к заявлениям о том, что разработки закончатся уже к сентябрю.

Набарро соглашается, что даже после появления вакцины пройдет довольно длительное время прежде, чем мир сможет почувствовать положительные результаты. Однако он говорит о еще более длительном периоде. «Нужно обеспечить вакцинацию всего населения Земли, а это громадный проект. Поэтому хочу сказать всем – приготовьтесь, что вакцина у нас появится примерно через два с половиной года», - считает специальный представитель ООН.

Тем временем в мире
Медицинские власти Британии одобрили для широкого применения тест на антитела к Covid-19, разработанный швейцарской фармакологической компанией Roche. Власти страны надеются, что эффективное выявление переболевших коронавирусом поможет быстрее вернуть жизнь в прежнее русло и восстановить экономику.

Одобрение теста говорит о том, что регуляторы уверены в достоверности его результатов. Вместе с тем, в британском правительстве пока не знают, как скоро удастся развернуть массовое тестирование.

Тест уже ранее был одобрен в ЕС и США. В компании Roche говорят, что ведут переговоры с британской Национальной службой здравоохранения (NHS) и правительством о поставках, объем которых может достигать сотен тысяч наборов в неделю.

Власти Британии заявили, что за последние сутки от коронавируса в стране умерли 428 человек. По официальным данным, всего от болезни, скончались 33,6 тыс. британцев, хотя на этой неделе появились оценки, что в реальности число летальных исходов может вдвое превышать эту статистику.

На данный момент в стране зарегистрировано

около 234 тыс. случаев заражения, это третий показатель в мире после США и России.

В Финляндии открываются школы, хотя финский профсоюз учителей считает это преждевременным. Его представители заявили, что ранний выход из карантина опасен и для детей, и для учителей. К тому же до летних каникул в стране остается всего две недели.

По данным Университета Джонса Хопкинса, в Финляндии с начала эпидемии заболели 6145 человек, умерли 284 человека.

Премьер-министр Франции Эдуар Филипп заявил, что граждане страны смогут отправиться на курорты в июле и августе. Он также сообщил о выделении пакета помощи туристической индустрии в размере 18 млрд евро.

Сейчас французские гостиницы и другие объекты туристической инфраструктуры остаются закрытыми, хотя власти открыли доступ на некоторые пляжи с условием, что посетители будут соблюдать правила социального дистанцирования.

«Туризм переживает, наверное, самые тяжелые времена в современной истории, - сказал Филипп. - Поскольку это одна из главных жемчужин французской экономики, спасение туристической индустрии - один из главных государственных приоритетов. Для французов очень важно встретиться, хорошо поесть и поговорить - это крайне важная часть нашего национального самосознания».

В Германии за последние сутки выявлено 933 новых случая Covid-19, умерли 89 человек. По данным Института Роберта Коха, индекс распространения вируса R (то есть среднее число людей, которых заражает один заболевший) опустился до отметки 0,8. Общее число заразившихся в Германии с начала эпидемии - более 174 тысяч, умерших - 7861.

В Черногории сотни людей вышли протестовать против ареста одного из епископов сербской православной церкви и семерых священников, которых обвиняют в нарушении режима карантина. В ходе протестов произошли столкновения с полицией.

Власти Швеции разрешили своим гражданам отправляться в поездки на автомобиле, которые не должны длиться более двух часов от дома;

при этом в течение путешествия люди должны соблюдать социальное дистанцирование. В стране также запрещено собираться группами больше 50 человек и не рекомендовано посещать пожилых родственников.

В остальном Швеция была одна из немногих стран мира, где не вводились жесткие карантинные ограничения. В шведских домах престарелых показатели заболеваемости и смертности от Covid-19 были довольно высокими, однако в целом число смертей от коронавируса на душу населения оказалось ниже, чем во многих других государствах, где людям рекомендовали оставаться дома.

В США за последнюю неделю за пособием по безработице обратились еще три миллиона человек, таким общее число американцев, оставшихся без работы, превысило 36 млн человек, что составляет около четверти всего работоспособного населения страны.

«Сегодняшняя статистика о числе обращений за пособиями по безработице продолжает расти с феноменальной скоростью, - сказал Ричард ФЛИНН, глава британского отделения финансовой компании Charles Schwab. - Американский рынок труда не находился в столь плачевном состоянии со времен Великой депрессии».

За последние 10 дней многие американские штаты начали отменять карантинные ограничения, но значительная часть экономики страны все еще остановлена.

Президент США Дональд Трамп приветствовал решение Верховного суда штата Висконсин об отмене карантина, продленного губернатором-демократом до 26 мая. Один из судей назвал локадаун тюремным режимом.

В среду вечером, вскоре после того, как было объявлено о решении суда, местные жители заполнили бары. «Люди хотят вернуться к обычной жизни. Там все буквально бурлит!», -

написал Трамп в «Твиттере» о решении суда Висконсина.

Губернатор Висконсина Тони Эверс заявил, что решение суда сводит на нет все усилия властей по сдерживанию эпидемии и делает бессмысленными те жертвы, на которые пошли жители штата в последние два месяца.

США лидируют в мире по числу зараженных и умерших от Covid-19 - почти 1,4 млн и 84,1 тыс соответственно.

В австралийском Сиднее открываются кафе и рестораны, но одновременно в каждом из них смогут находиться не более 10 человек. Многим не по душе сидеть в полупустых заведениях, и некоторые рестораны нашли выход: на пустые стулья будут сажать манекены.

Власти Гонконга ввели обязательные правила для прибывающих на полуостров. Этапы процедуры подробно описала в «Твиттере» фотограф Лорель ЧОР. По ее словам, на данный момент это самые жесткие пограничные меры в мире.

Все въезжающие в Гонконг в обязательном порядке проходят тест на коронавирус, после чего ждут результата в огромном изолированном холле. Ожидание порой длится очень долго: на прохождение всех процедур у Чор ушло более семи часов после посадки.

Люди с положительным результатом отправляются в больницу, а все остальные обязаны надеть специальные браслеты и установить на своих смартфонах приложение, с помощью которого можно отследить их перемещения и круг общения. Все прибывающие также обязаны оставаться дома или в гостинице в течение 14 дней.

Несмотря на близость к материковому Китаю, в Гонконге с начала эпидемии зарегистрировано всего около тысячи случаев заражения и четыре смерти от Covid-19.

«ALATAU-AQPARAT»

КАК УБЕРЕЧЬСЯ ОТ ПРОСТУДНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ?

1. Следите за чистотой рук

Мы не сомневаемся в том, что вы регулярно моете руки. Но исследования показывают, что практически все мы делаем это не так часто, как следовало бы. Например, моете ли вы руки после контакта с деньгами, лежащими в кошельке?

По данным центра по контролю и предотвращению заболеваний, до 16 % респираторных инфекций и подавляющее большинство пищевых инфекций можно предотвратить, просто чаще мойте руки с мылом. Во время этой процедуры не забывайте тщательно мыть руки и тереть их не менее 20 секунд, очищая труднодоступные места, такие как кожа между пальцами и под ногтями.

Затем как следует ополосните руки водой и высушите чистым полотенцем или сушилкой для рук. В период всплеска ОРЗ по возможности стоит пользоваться бумажным полотенцем, открывая с его помощью краны и двери в туалете в общественных местах, потому что именно эти поверхности просто кишат микробами.

2. Высыпайтесь

Сейчас уже достаточно научно обоснованных доказательств тому, что качество сна человека влияет и на его психическое, и на физическое здоровье. Неправильный сон повышает риск обострения хронических заболеваний и влияет на все функции: от памяти до иммунитета. Многочисленные данные свидетельствуют о том, что недосыпные люди легче простужаются, заболевают гриппом и другими вирусными и бактериальными инфекциями. При этом уже доказано в теории, и на практике, что сон – одно из важных условий успешного выздоровления. Пока мы спим, наш

В ВЕСЕННЕЕ ВРЕМЯ, ОСОБЕННО ПРИ НЕСТАБИЛЬНОЙ ПОГОДЕ, КОГДА СОЛНЕЧНЫЙ ДЕНЬ СМЕНЯЕТСЯ ХОЛОДНЫМИ НОЧАМИ, КОГДА ДОМА СЛИШКОМ ЖАРКО, А НА УЛИЦЕ ПРОХЛАДНО, КОГДА ТО ПЕРЕГРЕВАЕШЬСЯ В ВЕРХНЕЙ ОДЕЖДЕ, ТО ЗЯБНЕШЬ, ПОДХВАТИТЬ ПРОСТУДУ ОЧЕНЬ ЛЕГКО. И ВСЕ ПЛАНЫ НА ВЫХОДНЫЕ ЛЕТЯТ ПОД ОТКОС, КОГДА УШИ ЗАКЛАДЫВАЕТ, НОС ПРЕДАТЕЛЬСКИ ХЛЮПАЕТ, А ГОРЛО МЕРЗКО САДНИТ. КАКИЕ ЖЕ ЕСТЬ ВАРИАНТЫ, ЕСЛИ ВЫ ПОДВЕРЖЕНЫ СЕЗОННЫМ ОРЗ И ИЖЕ С НИМИ?

организм получает дополнительные ресурсы для борьбы с инфекцией. Поэтому если вы чувствуете, что заболеваете, обеспечьте себе полноценный 8-ми часовой сон хотя бы до тех пор, пока не почувствуете себя лучше.

3. Больше двигайтесь

Исследования доказывают, что умеренная физическая активность повышает иммунитет, помогая организму бороться с бактериальной и вирусной инфекцией. Например, можно, начать делать упражнения с умеренной нагрузкой, так как, слишком, активные упражнения, наоборот, повышают риск инфекций. Определить, подходит ли вам нагрузка, можно при помощи следующего теста. На умеренном уровне вы можете говорить во время упражнения, но не сможете петь. На слишком активном уровне вы сможете сказать лишь несколько слов, прежде чем перехватить дыхание. Если в вашем графике никак не находится времени на фитнес, больше ходите и не пользуйтесь лифтом без крайней необходимости.

4. Потребляйте достаточно витамина D

Некоторые называют этот витамин «лекарством 21 века». Исследования доказали, что витамин D обладает широким спектром действия: он необходим и для поддержания иммунитета, и для эффективной работы мышц, а также действует как антиоксидант и обладает

противовоспалительными свойствами. Этот витамин необходим для нормальной работы практически всем клеткам нашего тела.

5. Увлажняйте слизистые носа

Во время отопительного сезона мы сталкиваемся с такой проблемой, как пересушивание слизистых оболочек, в первую очередь верхних дыхательных путей. Чем суше слизистые носа, тем больше у вас шансы пропустить внутрь инфекцию, передающуюся воздушно-капельным путем, ведь нос это первая преграда на пути бактерий и вирусов, которые оказываются в воздухе вокруг нас. Низкая влажность пересушивает носовую проход, делая его беззащитным перед инфекцией. Если дыхательные пути увлажнены, антибактериальный секрет, вырабатываемый слизистыми носа, задерживает и разрушает попавшие микроорганизмы, не давая им попасть в трахею, бронхи и легкие. Глобально, чтобы предотвратить пересыхание слизистых носа, необходимо отрегулировать влажность в помещении, в котором вы живете, спите, работаете. Но это возможно далеко не всегда. Кроме того, не все современные увлажнители достаточно эффективны (а те, что эффективны - не всем доступны по цене). Другой вариант - портативный увлажнитель, который можно поставить рядом с собой. И самый простой - регулярное санирование носа спреями с физрастворами (морская вода, например). Для выхода на улицу (на

морозе также происходит пересыхание слизистых) можно использовать специальные мази для носа, которые создают вспомогательный барьер для бактерий и вирусов. Их закладывают в нос перед выходом из дома. Особенно рекомендуется это делать в период всплеска ОРЗ и ОРВИ, если вам предстоит пользоваться общественным транспортом или вы отправляетесь в людное место (супермаркет, торговый центр, театр и пр.).

6. Ешьте продукты, повышающие иммунитет

О продуктах, которые повышают иммунитет, мы уже не раз рассказывали. Чтобы не повторяться, напомним только, что в вашем рационе в инфекционный сезон обязательно должны быть фрукты и овощи, содержащие антиоксиданты, в первую очередь - витамин С и Е. Продукты, содержащие незаменимые кислоты омега-3. Важно кушать пищу, богатую железом, так как в холодное время года увеличивается процент людей, страдающих сезонной анемией. А анемия — это одна из причин резкого снижения иммунитета.

7. Избегайте людных мест

В тесноте, да не в обиде... к микробам это тоже относится, особенно если вы находитесь в замкнутом помещении, где недостаточная циркуляция воздуха, например, в торговых центрах или ресторанах. Хотя обычно организм выполняет поразительную работу по защите вас от микробов, с которыми вы ежедневно

сталкиваетесь, при ослаблении иммунной системы микробы легко вызывают инфекцию. И даже если вы приняли меры предосторожности, вы не можете контролировать других людей, которые чихают и кашляют рядом с вами. Поэтому в период обострения ОРЗ и гриппа лучше держаться подальше от торговых центров. По крайней мере, не берите туда с собой маленьких детей, у которых иммунитет заведомо менее крепкий, чем у взрослых.

8. Бросьте курить

Мы не собираемся агитировать курильщиков бросить эту вредную привычку. Но курение и хороший иммунитет - плохо совместимые вещи. Особенно это касается иммунитета к различным респираторным заболеваниям. Так что решать вам.

9. Учитесь играть на флейте

Если вы или кто-то из членов вашей семьи подвержен частым респираторным инфекциям (болезни часто протекают с кашлем), начните учиться играть на блок-флейте. Это очень простой для освоения инструмент, который обладает удивительным терапевтическим эффектом. Регулярные упражнения на флейте способствуют развитию легких, делая их более сильными и повышая сопротивляемость к дыхательным инфекциям. Доказанный многолетней практикой факт: и взрослые, и дети, регулярно играющие на духовых инструментах, реже и легче болеют бронхитами и другими заболеваниями, сопровождающимися кашлем.

**Айгерим САТОВА,
кабинет ЗОЖ
Жамбылской ЦРБ.**

Бейсенбі - Четверг, 28 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.20 Әнұран
06.05 «Ауылдастар»
06.30 «Қазақ даласының құпиялары»
06.55 М/ф «Құрбылар»
07.20, 14.00, 20.00 AQPAPAT
08.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 «Ният»
13.00 «Ауылдастар»
13.30 Т/х «Бізбен бірге»
14.10, 21.30 Т/с «Көсем»
15.00 «Көңіл толқыны»
15.20 «Бес қару»
17.00 Т/х «Жаңғырық»
20.40, 02.15 «Ашық алаң» ток-шоуы
22.20 «Бес қару -2»
23.50 «Музарт лайф»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұран
06.00 ҚОРЫТЫНДЫ ЖАҢАЛЫҚТАР
07.30, 01.00 Телехикая «Пәленшеевтер»
08.10, 16.20 «Discovery: Как устроена Вселенная»
09.00, 18.00 Сериал «Келінжан»
11.00 «Вкусное утро»
11.30, 00.10 Т/х «Анашым, мені қалдырма»
12.15, 21.40 Т/с «ЛИСТОПАД»
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
17.10, 23.20 Сериал «ЖЕСТОКИЙ СТАМБУЛ»
18.00 сериал «Отчий берег»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 «Как боролись с эпидемиями в казахстане»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00, 03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00, 13.20 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кулфи»
11.15, 21.00 «Сүлеймен Сұлтан»
12.15 Мультфильм «Буба»
12.50 Сериал «СЛЕД»
14.30 Т/х «Қарлығаш күзет агенттігі»
15.00, 00.20 Т/х «Бір болайық»
16.00 «Айтарым бар»
16.55 «Қош келдіңіз»
17.50, 23.00 «ХАНЗАДА ЖУ-МОНГ»
19.10 «1001 түн»
20.00, 00.55 «Astana Times»
01.50 «Әзілстан»
02.10 «KazNet»
02.35 «Біреудің есебінен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.30 «Ризамын»
07.00, 13.30 Информбюро
08.00 Сериал «ГАНГА»
10.00 М/с «Лунтик»
11.05, 21.05 Сериал «Махаббатым, кеш мені»
13.00 «Аладдин»
14.00 «Кел, татуласайық»
16.00 «Экстрасенсы детективы»
17.00 Т/с «Тайны города Эн»
19.00 Сериал «СВАТЫ»
20.00 Информбюро
22.55 Whats Up?
23.55 Сериал «ИНТЕРНЫ»
01.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.30 «Ризамын»
04.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 Қыздар арасында
06.50 05.15 «Гу-гулет»
07.30, 15.00 «Парижбен мені іздеп тап»
08.00, 22.00, 03.45«Элиф»
09.00, 17.40 Сериал «Анна-Детективъ»
10.00 Смеяться разрешается
12.00, 18.30 Сериал «Куба»
13.00 Х/ф «22 мили»
14.40 «Q-елі»
15.30 Сериал «Побег из аула»
16.10 Сериал «Бессоница»
16.40 Сериал «Нужен мужчина»
19.20 Т/с «Домик на счастье»
20.15 «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Т/х «Ата-ана. Бала-шаға»
22.50 Х/ф «22 мили»
00.40 «Salem show»
01.40 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00 Т/х «Жүрек сыры»
03.00 Айнаонлайн»
04.30 «Жеңіп көр»

Жексенбі - Воскресенье, 31 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Саяси қуғын-сүргін құрбандары» Арнайы жоба
06.30 «Ұлы дала сазы»
06.55, 01.40К/ф «Қармен жуылған қан...»
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00 Н.Өнербаев «Сағыныш»
14.00, 21.30 Т/х «Көсем»
15.40 К/ф «Гарри Поттер және сиқырлы тас»
20.00, 00.50 «Апта»
20.50 «Беймәлім Алаш» Д/ф
20.15 «Konil tolkyny»
22.30 «Құрманжан Датқа» К/ф

ХАБАР

06.00 «Бабаларым, рахмет сендерге» концерт-спектаклі
07.30«Жұлдызды жекпе-жек»
09.15«Самопознание»
09.25 М/с «Малышарики»
10.15 Мультхикая «1001 түн: айтылмаған әңгімелер»
11.00 Кино «Ең сұлу»

Жұма - Пятница, 29 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.05,02.10 Ауылдастар
06.30 «Қазақ даласының құпиялары» Д/ф
06.55.М/ф. « Құрбылар»
07.20,14.00,20.00,00.40 AQPAPAT
08.00 TANSHOLPAN
10.00,18.00 Т/х. «Шексіз сезім»
12.00 «NIET» ток-шоу
13.00 Иман өзегі
13.20 Т/х. Bizben birge
14.10.21.30 Т/х. «Көсем»
15.00 «Бес қару-2» көркем фильм
17.00 Т/х. «Жаңғырық»
20.40,01.20 ASHYQ ALAN
22.20 «Тең-теңімен» көркем фильм
00.10 PARASAT MAIDANY

ХАБАР

06.00 Қорытынды жаңалықтар
07.30,01.00 Т/х.
«Пәленшеевтер»
08.10 Т/х. «Келінжан»
09.10 «Discovery:как устроена вселенная»
10.00 Сериал «Отчий берег»
11.00 Вкусное утро
11.30,00.10 Т/х. «Анашым мені қалдырма»
12.15,21.40 сериал «Листопад»
14.00 Сериал «Большая маленькая ложь»
15.45 «Как боролись с эпидемией в Казахстане»
16.00 «Удачная сделка»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.50 Новый курс
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00,03.20 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген» әзіл-сықақ
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00,12.30 М/ф. «Маша и медведь»
10.00,22.00 Т/х. «Кулфи»
11.15,21.00 Т/х. «Сүлеймен Сұлтан»
12.15 М/ф. «Буба»
12.50 Сериал «След»
14.30 Т/х. «Қарлығаш күзет агенттігі»
15.00,00.20 Т/х. Бір болайық
6.00 Айыаоым бар
16.55 «Қош келдіңіз»
17.50,23.00 Т/х. «Ханзада Жумонг»
19.10 Т/х. «1001 түн»
20.00,01.00 ASTANA TIMES
01.50 «Әзілстан» жасырын камера
02.15 Kaz Net ғаламторға шолу
02.35 Деректі драма «Біреудің есебінен»

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
07.00 Информбюро
08.00 Сериал «Ганга»
10.00 Не хабар
10.30 М/с. «Лунтик»
11.05 Т/с «Махаббатым кеш мені»
13.00 М/с. «Аладдин»
14.00 «Кел татуласайық»
16.00 «Экстрасенсы детективы»
17.00 Т/с «Тайны города Эн»
19.00 Сериал «Сваты»
20.00 Информбюро
21.05 Х/ф. «Кин»
23.10 Whats Up?
23.55 Сериал «Интерны»
01.30 Алдараспан Шаншар Нысана әзілдері
03.30 ризамын
04.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 Той базар
07.00 Басты жаңалықтар
07.45 Жұма уағызы
08.00 Доброе утро
11.00 Сериал «И все-таки я люблю»
12.00 Qos Like
15.45 «Непугетевые заметки»
16.05 «Мужское/женское»
16.55 «Жди меня Казахстан»
18.00 Басты жаңалықтар
18.45,03.00 Заң сөйлесін
20.00 Главные новости
20.45 Поле чудес
22.00,00.00 Кино «Убийство по пятницам»
23.00,02.15 П@утина
01.40 «Вечерний Ургант»
04.00 Той заказ

КТК

07.05 Мерекелік концерт
07.20 Кешкі жаңалықтар
07.50,02.10 Т/х. «Жимаудың жетістігі»
09.40 Новости
10.20,00.40 Х/ф. «Восток—Запад»
12.20,21.40 Х/ф. «Алжир
16.15 Т/х. «Жан құрбым»
18.00 Т/х. «Ясминнің тағдыры»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Әйел қырық шырақты-2»
21.00 Вечерние новости
03.35-04.20 «Әйел қырық шырақты-2»

ХАБАР

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Жетісу жұмбақтары»
10.30 «Бүгін»
11.00 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен»
11.50 «Қазақ хандары»
12.00 «Білек пен жүрек»
12.35 «Абай-175»
13.00 «Шашу»
14.30 «Ұлт пен рух»
14.30 «Монолог»
15.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
16.00 «Сегодня» /прямой эфир/
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 Д/ф «Чернобыль»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Желі KZ»
21.30 Новости
22.00 «Болмыс» ток-шоуы
22.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

Сенбі - Суббота, 30 мамыр

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Ауылдастар»
06.30 «Қазақ даласының құпиялары» Д/ф
06.55 «Сәлем, Қазақстан!»
08.20 «Aqparat»
09.00 «Құрбылар» мультхикая
10.00, 18.00 Т/х «Шексіз сезім»
12.00, 02.20 «Nur Tiley» сұхбат
12.35 «Konil tolkyny»
14.00, 21.30 Т/х «Көсем»
14.50 М/ф «Кунг-Фу қоян: от әміршісі»
16.20 «Azil alemi»
20.00, 01.40 «Masele» әлеуметтік сараптамалық бағдарлама
20.40 «Айтис» 22.20 К/ф «Гарри Поттер және сиқырлы тас»
00.30 «Jaidatman үздік әзілдер

ХАБАР

06.00 «Тамаша»
07.15 «Сырнаймен егіз сырлы әнім» концерт
09.00 «Әзін-өзі тану»
09.10 М/с «Малышарики»
09.25 Мультхикая «1001 түн: айтылмаған әңгімелер»
10.15 «Удачная сделка»
12.15 «Жұлдызды жекпе-жек»
14.00 Ж.Сейдоллаұлы «Саған елім»
17.00 Кино «Ең сұлу»
18.35 Кино «Той любой ценой»
20.15 «Отдел журналистских расследований»
21.00 «Ән тыңдайық»
22.00 Мегахит «13 часов: тайные солдаты Бенгази»
00.50 «Төрлетіңіз»

АСТАНА

06.30, 02.45 «Әзілстан» жасырын камера
07.00 «Үздік әзілдер»
08.00, 13.50 М/ф «Маша и Медведь»
10.00, 22.00 Үнді телехикаясы «Кульфи»
11.20, 21.00 «Сүлеймен Сұлтан» түрік телехикаясы
12.20 «Қош келдіңіз!» отандық телехикая
13.20 М/ф «Буба»
14.30 Х/ф «Герой»
16.20 Ә.Әлқожа «Тәтті ару»
17.50, 23.00 «Ханзада Жумонг»
19.10 «1001 түн» түрік телехикаясы
20.00 «Үздік әндер»
20.55 «Loto 6/49»
00.20 «Алдараспан» әзіл-сықақ театры
02.00 «Той жыры»
02.25 «KazNet» ғаламторға шолу

31 КАНАЛ

06.00, 00.45 «Әзіл студио»
07.00, 02.45 «Ризамын»
08.00 М/с «Летающие звери»
09.00 «Готовим с Адель»
09.30 «Битва экстрасенсов»
12.00 «Әзілдер жинағы»
13.15 «What.s Up?»
14.15 Х/ф «Белоснежка и семь гномов»
16.15Х/ф «Три богатыря»
17.50 Х/ф «Призрак»
20.10 Х/ф «Призрачный гонщик-2»
22.00 Концерт «Өнер қырандары «Заман-ай»
04.30 «Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50 «Қуырдақ»
07.30, 05.10 «Гу-гулет»
08.00, 03.00 «Айнаонлайн»
09.00 «О здоровье: понарошку и всерьез»
10.00 «Субботний вечер»
12.20 Х/ф «Дублер»
13.50 Сериал «Домик на счастье»
17.45 Т/х «Ата-ана.Бала-шаға»
21.00 Х/ф «Мой парень из зоопарка»
22.40 Х/ф «Месть пушистых»
00.20 «SalemShow»
01.30 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00, 04.00 Скetchком «Q-елі»
04.30 «Жеңіп көр»

КТК

12.00 «Жүрек сөзі»
12.30 «Ауылдағы ағайын»
13.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
14.00 «Тұржорық»
14.30 «Ұлт пен рух»
15.00 «Құлансаз» ансамблінің концерті
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Әл-Фараби»
17.15 Д/ф «Короткой жизни яркий свет»
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Ән тыңдайық»
18.30 «Абай-175»
19.00 «Спорт-тайм»
19.30 «Киноман»
20.30 Апта /каз/
21.30 Апта /рус/
22.20 К/ф «Жерұйық»
00.15 Әнұран

31 КАНАЛ

06.00, 03.00 «Әзіл студио»
07.30, 04.30 «Ризамын»
08.30 М/с «Летающие звери»
10.00 «Готовим с Адель»
10.30 «What.s Up?»
11.40 Х/ф «Белоснежка и семь гномов»
13.30 Х/ф «Призрак»
15.50 Х/ф «Призрачный гонщик-2»
17.50 А/ф «Три богатыря.Ход конем»
19.20 А/ф «Три богатыря.Наследница престола»
21.00 «Битва экстрасенсов»
23.30 Х/ф «Келинка тоже чело-век-2»
01.00 «Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері

КТК

07.05, 02.30К/ф «Ызғарлы көктем»
09.00 Т/х «Үлкен үй-3»
09.40 «Юрмала»
11.30 Х/ф «Алжир»
14.30 Х/ф «Алжир»
18.00 «Жұлдыздар мен ұл-қыздар»
20.30 «Алдараспан»
21.00 «Большие новости»
22.00 Х/ф «Двойная ложь»
01.20 «Спасите нашу семью»

ЖЕТІСУ

07.00 Әнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Желі KZ»
10.30 «Бүгін»
11.00 «Болмыс» ток-шоуы
11.50 «Қазақ хандары»
12.00 «Балдәурен»
12.40 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
13.00 «Шашу»
14.00 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен»
15.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
16.30 Д/ф «Бахтың шығармалары»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 «Единый народ»
18.00 «Ән тыңдайық»
18.30 «Абай-175»
19.00 «Нет-лайк»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.00 «Ауылдағы ағайын»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Гибрат»
21.30 Новости
22.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
22.30 Д/ф «Өркениет ғажайыптары»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Әнұран

31 КАНАЛ

06.00, 00.45 «Әзіл студио»
07.00, 02.45 «Ризамын»
08.00 М/с «Летающие звери»
09.00 «Готовим с Адель»
09.30 «Битва экстрасенсов»
12.00 «Әзілдер жинағы»
13.15 «What.s Up?»
14.15 Х/ф «Белоснежка и семь гномов»
16.15Х/ф «Три богатыря»
17.50 Х/ф «Призрак»
20.10 Х/ф «Призрачный гонщик-2»
22.00 Концерт «Өнер қырандары «Заман-ай»
04.30 «Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50 «Қуырдақ»
07.30, 05.10 «Гу-гулет»
08.00, 03.00 «Айнаонлайн»
09.00 «О здоровье: понарошку и всерьез»
10.00 «Субботний вечер»
12.20 Х/ф «Дублер»
13.50 Сериал «Домик на счастье»
17.45 Т/х «Ата-ана.Бала-шаға»
21.00 Х/ф «Мой парень из зоопарка»
22.40 Х/ф «Месть пушистых»
00.20 «SalemShow»
01.30 «Саяхаттандырылмағандықтарыңыздан»
02.00, 04.00 Скetchком «Q-елі»
04.30 «Жеңіп көр»

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50 «Қуырдақ»
07.30, 05.10 «Гу-гулет»
08.00, 00.50, 03.00 «Айнаонлайн»
09.00 «О здоровье: понарошку и всерьез»
09.30 М/с «Фиксики» Сериал «Нужен мужчина»
13.40 Х/ф «Месть пушистых»
15.20 Х/ф «Мой парень из зоопарка»
17.10 Сериал «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Х/ф «Славые парни»
23.00Х/ф «Воздушный маршал»
02.00, 04.00 Скetchком «Q-елі»
04.30 «Жеңіп көр»

Жетісу өңіріндегі жері жайсаң, суы шипалы мекендердің бірі – Қапал өлкесі. «Туған жердің топырағы жұмсақ, ауасы шипа» деген екен ата-бабаларымыз.

Құлазыған ұлы даланың ат тұяғы шаршайтын, құс қанаты талатын кең жайлауы мен орманды тауы, дертке дауа мөлдір бұлағы да байырғы Қапал бекінісінің орны болған осы жерде. Жыл он екі ай бойы ұшар басынан қар кетпейтін Жетісу Алатауының әсем табиғаты мен күмістей жарқырап, қоңырау үніндей сылдырап таудан құлап аққан бұлақтарын көрген адамның көңіліне қанат бітіргендей болады. Әйгілі «Баян-жүрек» тауы мен «Әулие ата» бұлағы, Қапал, Ақсу және Бүйен өзендері, самал желмен есіп бірге билейтін ормандары – құдды бір суретшінің қылқаламынан туған әсем туынды іспетті.

Тауда жайқалып, жерге көрік, адам жанына шуақ сыйлайтын орман ағаштарын пендешілік жасап кесуден, орман өртінен сақтау – әрбір азаматтың қасиетті борышы. Сол себепті, жаз мезгілінде табиғат аясына серуенге шығып, түрлі қалдықтармен ластап, бақылаусыз от жағу арқылы осындай табиғи жауһарларымызды зақымдаудан сақ болайық, ағайын.

Құнарлы жеріне таяқ шаншысаң, бауға айналатын, көк майсасы көз тұндырып, жылғаларды қуалай сылдырап аққан өзенінің суы сусыныңды қандырып, таза ауасы тынысыңды ашатын өлке табиғатына тамсанбау мүмкін емес. Әсем көркінен бөлек, аңы мен құсы өз алдына бөлек бір әңгіме. Бұл таулар қасқыр, сілеусін, ілбіс, аю, түлкі, қоян, елік, арқар мен тауешкі сынды аңдарға бай. Борсық, суыр тышқан, күзен мен сүтешкандар да жетерлік. Аздап бүркіт пен қаршыға, құзғын, құмай, үкі мен жапалақ, қырғауыл, құр сияқты құстың да түр-түрін табуға болады.

Айта берсек, туған жеріміздің ойы мен қыры, тауы мен тасы да тұнып тұрған сурет дерсіз. Осындай баға жетпес байлықты, сұлулықты тілсіз жауға бермей табиғат апатынан сақтау, әрі қарай көркейту – сіз бен біздің қолымызда!

Абай ҮСЕНОВ,
«Жоңғар орман шаруашылығы» КММ
№6 айналымының орман күтушісі.

ЗАҢ БҰЗУШЫЛЫҚҚА ЖОЛ БЕРМЕЙІК

Табиғат – адамзат баласының тіршілік ететін ортасы. Сондықтан әр адам табиғатты қорғауға, сақтауға, қамқор болуға міндетті. Тіпті ата-бабаларымыз қоршаған ортаға асқан жауапкершілікпен қарап, көзінің қарашығындай сақтап келген.

Ал бүгінгі күні адамдардың – табиғатқа деген қатынасы өзгеріп кеткен. Табиғи ресурстар шамадан тыс пайдаланылып, атмосфера мен орман қоры ластануда. Қазір адамдар мен табиғат арасындағы осы түсініксіз қарым-қатынас қалай даму-да? Әрине бұл – әзірше нақты жауабы жоқ өте күрделі сұрақ. Мүмкін ол – өзіміздің санамыздан, ондағы «өмірден бәрін ал» деген тұтынушылық көзқарастан туындайтын шығар. Табиғаттағы заң бұзушылықтардың санының жылдан-жылға өсуі – соның бір айғағы іспетті. Жалпы табиғат аясында демалушылар, жабайы жеміс-жидектерді терушілер мен аң, балық аулаушылар қоршаған ортаға үлкен өзгерістер әкелді. Мәселен, палатка орнату үшін жас ағаш өскіндерін сындырып, шабады. Жас өскіндер тек от жаққан жерлерде немесе балта тюден ғана емес, кейде демалушылардың аяқтарына тапталып жатады. Мұндай жерлер консерві бангалары, шөлмектер, полиэтилен қаптары сияқты тұрмыстық қалдықтармен ластанып, ормандардың өздігінен қалпына келу процесстеріне кері әсерін тигізеді. Келушілер гүл шоқтарын, кейбір ағаш бұтақтарын сындырып үйлеріне әкетіп жатады. Егер, әрбір орманға келуші бір бұтақ, бір гүлден сындырып әкете берсе, табиғат анада не күй қалады? Қазірдің өзінде бұрындары көптеп кездесетін бұталар мен шөптесін өсімдіктердің саны азайып, қызыл кітапқа біртіндеп кіріп жатқаны ащы да болса шындық.

Құрметті жерлестер, «Жоңғар орман шаруашылығы» КММ-сі табиғи заң бұзушылықтар үшін ҚР әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы және Қылмыстық кодекстеріне сәйкес жауапкершілік қарастырылғанын ескертеді. Табиғат – адам мен жануарлардың өмір сүретін ортасы, әрі асыраушысы. Сондықтан барлығымыз табиғат аясына шыққан кезде өзімізді олардың қас жауы емес, досы қамқоршысы ретінде ұстағанымыз абзал. Ал егер сіз табиғатқа зиян келтіретін заң бұзушылықты көрсеңіз 8 (72832) 3-15-39; 3-11-13 немесе 102 телефонына хабарласуыңызды сұраймыз.

Е. ҚОЖАБЕКОВ,
Жоңғар орман шаруашылығы» КММ -сі,
Ақсу - Арасан орман шаруашылығының орманшысы.

МАМАН МІНБЕРІ ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІНДЕГІ МЕДИАЦИЯ

Қазақстан Республикасының «Медиация туралы» заңы 2011 жылғы 28 қаңтарда қабылданды. Азаматтық-құқықтық қатынас шеңберінде даулы мәселелердің мазмұнына қарай медиацияның қолданылуы жиі кездеседі.

Қылмыстық істер бойынша медиацияны қолдануды қылмыстық заңнамамен реттеу мәселесіне келсек, қылмыстық құқықтағы медиация медиаторлармен қолданылатын арнайы әдістер жиынтығын реттейді. Қылмыстық кодекстің 68 бабында татуласуға байланысты қылмыстық жауаптылықтан босату бөлігі бекітілді. Қылмыстық кодекстің 68-бабына сай онша ауыр емес немесе ауырлығы орташа қылмыс жасаған адам келтірілген зиянды қалпына келтіріп, жөбірленушімен татуласса қылмыстық жауаптылықтан босатуға болады. Заң аясында медиацияны қолданудың ережелері адам өлімімен, сыбайлас жемқорлық, террористік, экстремистік қылмыстар жасаған адамдарға қолданылмайды.

Сот міндетіне тек заңмен бекітілген 68-бап талаптарын түсіндіру кіреді, сот ешкімді мәжбүрлеп, жүктемейді. Ал медиатор сот төрелігін іске асырумен байланысты емес бейтарап тұлға ретінде сотталушы мен жөбірленушінің татуласуына жағдай жасайды. Екі жақ медиативті келісім құруға өз еркімен келіскен жағдайда сотталушы жөбірленушімен татуласуына байланысты қылмыстық жауаптылықтан босату туралы сот төрелігін іске асырады.

Медиацияны толық қолдану сот қызметінің жұмысын оңтайландырып, жұмыс жүктемесін анағұрлым азайтуға қолайлы мүмкіндік туғызады. Медиация рәсімін енгізу мен қолдану сайып келгенде қоғамдық қарым-қатынастың мәдениетін арттырады. Медиация институтын азаматтық сот ісін жүргізумен қатар, қылмыстық істерді қарау барысында қолдану Қазақстанда медиацияның дамуына, әрі бірегей құқық қолдану практикасын қалыптастыруға мүмкіндік туғызады. Қылмыстық сот ісін жүргізу барысындағы медиация қылмыстық процессуалдық заңында белгіленген сотқа дейінгі және сотта іс жүргізу мерзімдерінде жүзеге асырылуы тиіс.

Шалқар ТАЛДАНБАЕВ,
Алакөл аудандық сотының төрағасы.

СОТТАРҒА ЖҮКТЕМЕНІ АЗАЙТУДЫҢ БАСТЫ ЖОЛЫ – ТАРАПТАР АРАСЫНДАҒЫ ДАУДЫ МЕДИАЦИЯ РӘСІМІМЕН ШЕШУ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ. ДАУДЫ МЕДИАЦИЯ ЖОЛЫМЕН НЕМЕСЕ СОТ АРҚЫЛЫ ШЕШУДІ ТАРАЗЫЛАЙТЫН БОЛСАҚ, СОТ ШЕШІМДІ ҚҰҚЫҚ ПЕН ЗАҢДЫ НЕГІЗГЕ АЛА ОТЫРЫП ҚАБЫЛДАЙДЫ, АЛ МЕДИАЦИЯ ТӨРТІБІНДЕ ТАРАПТАР ӨЗДЕРІ БІРЛЕСЕ ОТЫРЫП ШЕШІМ ҚАБЫЛДАЙДЫ.

МЕДИАЦИЯ ТАРАПТАРҒА ИІМДІ ТӘСІЛ

Дау сот тәртібімен қаралған жағдайда қорғаушыға төленетін шығындар, мемлекеттік баж төлемдері, сараптама жүргізу шығындары бар. Ал медиация тәртібінде тек медиаторға ғана төленетін шығындар болады. Сот тәртібімен дауды шешу ұзақ уақытты алатын болса, медиацияда азаматтық құқықтық қатынастар бойынша 30 күннен аспайтын мерзім ішінде қаралады. Осылайша дауды сотқа дейін реттеу тараптарға дауды (жанжалды) қысқа мерзімде, материалдық және моральдық аз шығындармен шешуге мүмкіндік береді. Сотта дау жария түрде ашық қаралса, ал медиация тәртібінде жабық түрде екі тараптың келіссөздерге келуі арқылы оңтайлы шешім қабылданады.

ҚР «Медиация туралы» Заңының 3 бабының талаптарына сәйкес медиацияның мақсаттары мыналар болып табылады: 1) дауды (жанжалды) шешудің медиацияның екі тарапын да қанағаттандыратын нұсқасына қол жеткізу, 2) тараптардың дауласушылық деңгейін төмендету. Осы Заңның 4 бабының талаптарына сәйкес медиация мынадай қағидаттар негізінде жүргізіледі: 1) еріктілік, 2) медиация тарапының тең құқылығы, 3) медиатордың тәуелсіздігі мен бейтараптылығы, 4) медиация рәсіміне араласуға жол бермеушілік, 5) құпиялық.

Тараптардың бірі мемлекеттік орган болып табылатын кезде, жеке және (немесе) заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық және өзге де құқық қатынастарынан туындайтын дауларға (дау-шарларға) медиация рәсімі қолданылмайды. Сот тәртібінде қарастыруға тиіс даулардың санын қысқартып, оларды шешудің баламалы тәсілдерін қолдану, оның ішінде бітімгершілік рәсімдер – медиация әдісін қолдану адам құқықтарының әділ сақталуының кепілі. Тараптар шарттарда дауды медиатормен, нотариуспен немесе адвокатпен сотқа дейінгі реттеу міндеттілігін қарастыра алады. Тараптар арасындағы дауды (жанжалды) реттеуді медиация тәртібінде медиатор немесе тараптардың өтінішхаты бойынша судья жүзеге асырады. Бір іс шегінде тараптар бірқатар мәселелерді шеше алады, өйткені талап қоюдың мәні мен негізінің бір мезгілде өзгертілуі шешіледі. Әсіресе бұл балаларға қатысты дауларды, мұра туралы туыстар арасындағы дауларды, көршілер арасындағы дауларды, еңбек ұжымындағы дауларды қарау және шешу кезінде оң ықпал етеді.

Басқа татуластыру рәсімдері кезінде тараптар талап қоюдың мәні мен негізін өзгерту жаңа талап қоюды білдіруіне байланысты дауларды (жанжалдарды) реттемеуі де мүмкін. Олар қайтадан сотқа, бірақ бұл жолы басқа талаппен жүгінуі тиіс. Партиципативтік рәсім кезінде дауды реттеу тараптар мен олардың қорғаушыларының қатысуымен жүзеге асырылады. Қолданыстағы Азаматтық Процессуалдық Кодексі азаматтардың және заңды тұлғалардың дауларын тез және созбалаушылыққа салмай шешілуіне қол жеткізеді.

Гаухар ҚАСЫМБАЕВА,
Алматы облысының МАЭС-ның судьясы.

МЕМЛЕКЕТТІК БАЖ

Сот шығындары азаматтық істер бойынша мемлекеттік баж бен іс жүргізуге байланысты шығындардан тұрады. Мемлекеттік баж азаматтық істер бойынша заңды мәні бар іс-әрекеттерді жасау және (немесе) құжаттарды беру үшін алынатын міндетті төлем болып табылады.

Сотқа берілетін талап қою түрлері мен арыздар, сондай-ақ қарсы талап қоюлар қарастыруы мүмкін. Бірнеше талаптардың әрқайсысы мемлекеттік баж алудың объектісі болып табылады. Талап қоюдың бағасын көтеру туралы қосымша талап арыз да мемлекеттік баж арқылы төленуге жатады.

Қазақстан Республикасы Салық

СОТ ШЫҒЫНДАРЫ

кодексінің 535-бабына сәйкес, соттардағы мемлекеттік баж мөлшері белгіленген. Мүлдіктік және мүлдіктік емес сипаттағы даулар үшін соттардың шешімдеріне және қаулыларына сот актілерін қадағалау тәртібімен қайта қарау туралы апелляциялық, кассациялық шағымдардан және өтінішхаттардан- мүлдіктік емес сипаттағы талап арызды беру кезінде алынатын мемлекеттік баж мөлшерінің, ал мүлдіктік сипаттағы даулар бойынша – арыз иесі дауласатын сома негізге алына отырып есептелетін мемлекет баж мөлшерінің елу пайыз мөлшерінде алынады. Соттарда талап қоюшыны мемлекеттік баж төлеуден босату тек қана Салық кодексінің 541-бабында тікелей көрсетілген реттерде мүмкін болады.

Төлем тапсырмалары, чектер, түбіртектер және «Ақша төлемі мен аударымы туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 29 маусымдағы № 237-І Заңының талаптарын сақтай отырып, соның ішінде «Электронды үкімет» төлем шлюзі, электронды терминалдар, банкоматтар арқылы, өзгеде электронды құрылғылардың көмегімен төлемдерді жүзеге асыру кезінде берілетін басқа да қағаз және электронды құжаттар бюджетке мемлекеттік бажды төлеу фактісін растайды. Салық кодексінің 547-бабы 3-тармағына сәйкес, мемлекеттік баж заңды

мәні бар іс-әрекеттің жасалған жері бойынша есепке алынады.

Ернар ҚҰРМАНҒАЛИ,
Талдықорған қалалық сотының жетекші маманы.

ӨМІР-ЖАЛҒАН

**ЖАЛҒАН ДҮНИЕ –
ЖАЛҒАН ЕКЕНІН ТАҒЫ БІР
ДӘЛЕЛДЕДІ. КЕУДЕСІНДЕ
ЖАНЫ БАР ПЕНДЕНІҢ
ТІРІМІН, ЖЕР БАСЫП
ЖҮРМІН ДЕП АЙТУҒА ҚҰҚЫ
ЖОҚ ЕКЕНІН БІЛСЕК ТЕ,
АЖАЛҒА МОЙЫНҰСЫНА
БЕРМЕЙТІНІМІЗ ХАҚ!
БАБАЛАРЫМЫЗ АЙТЫП
КЕТКЕН «ҚАМШЫНЫҢ
САБЫНДАЙ КЕЛТЕ
ҒҰМЫРДА» КІМНІҢ
ҚАНША ӨМІР СҮРЕТІНІ,
ДӨМ-ТҰЗЫНЫҢ ҚАШАН
ТАУСЫЛАРЫ БІР АЛЛАҒА
ҒАНА АЯН.**

халықтың алғысын алды. Ол Алматы облыстық «Жетісу» арнасының директоры ретінде білікті басшы, ұтқыр ұйымдастырушы екенін де көрсете білді. Марқұмның топырағы торқа, жатқан жері жайлы, иманы саламат болсын!».

**Серік ӘБІКЕН:
«Аһ ұрғыздың ғой,
Бейсеке!»**

Ал, досым, қош. Сенің төрт қабырғада өткен тоғыз айыңның ақыры осылай болды, мүшел уысынан шығармады. Сыр бермеген күйі тістөніп өттің. Арпалыстан қажыған бейнеңді өзгелер көрмесе деп мына жарық дүние үшін тек Гүлмираңды серік етіп күрестің. Бүгін таңда «Нормально, қайта беріңдер» деп айта тұрып аһ ұрғыздың ғой, Бейсеке. Тұтас елің егілді. «Қарекетте» аялаған, сені мына ажалдан арашалау үшін бір сәт

БАҚҰЛ БОЛ, БЕЙСЕН!

Қаймана қазақтың қабырғасы сөгілді. Қазақ журналистикасы қара бұлт жамылды. Тіршілігінде қолынан қаламы түспеген, қарға тамырлы қазақтың мұңы мен зарын жүрегіне жиып алып, «Айтуға оңай» деп сол түйткілдің түйінін тарқатуға қарекет жасады. «Қарекет» деп ат қойып, айдарлап, қазақтың жетіміне, жесіріне, үйсізіне, күйсізіне де, адасып, елмен-жерден жырақ кеткеніне жоқтаушы болып, із кесіп, тауып ата-анасы, ағайын-туысымен табыстырған, қарымды қаламгер, ақтангер азамат Бейсен Құранбек бескүндік жалған дүниеден өтті. Көңілдері құлазып, кеуделеріне мұң мен шер қатып, егілген ел, Бейсен баласын тал бесіктен шешіп, жер бесікке бөледі. Жер ана мәңгілік құшағына алды. Марқұммен қоштасқан 19 мамыр күні қара жамылған қаралы елдің көк аспанын да қара бұлт торлап, салқын самал есті.

Соңғы сапарға шығарып салу рәсімі өзі қызмет жасаған, іргесін қалауға себепкер болған Талдықорғандағы «Журналистер үйі» ғимаратында өтті. Қараша қауымның сүйікті перзентіне айналған, өзінің жүрегі қандай кең болса, қазақ дейтін халықтың жүрегіне мейірім ұялата білген Бейсен Абайұлын ақтық сапарға шығарып салуға жиналған халықта есеп болмады. Телевизия саласына сіңірген ұшан-теңіз еңбегін елеген Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев, Президент Қасым-Жомарт Тоқаев, Сенат төрағасы Мәулен Әшімбаев, Парламент Мәжілісінің төрағасы Нұрлан Нығматуллиндер көңіл айту хатын жіберсе, бірге қызмет жасаған, әрі інісі, төл шәкірті туралы жылы естеліктер айтқан ардагер журналист Нұртілеу Иманғали Бейсен Құранбектің айшықты еңбек жолына тоқталып, болшақта «Бейсентану» ғылымын қалыптастыруды ұсынды.

«2004 жылы Президенттің жанында бірге жұмыс істедік. Сол кезде мен Бейсеннің еңбекқорлығына тәнті болатынмын. Ол әжесін Астанаға алып келді. Бірақ, үлкен кісі елорданы ұнатпағаннан кейін шығармашылығын тастап, үйіне қайтты. Сол кезде «Бейсеке, сіздің болашағыңыз керемет, сізді Президенттің өзі жақсы көреді таниды, елордада қалсаңшы» дегенімде, келіспеді. «Апам өмір бақи жанымда жүрмейді. Ал, жұмыс табылады» деді. Бейсеннің даналығына мен әркез таңғалатынмын. Жаның жәннәтта болсын, досым», – деді журналист Александр Аксютц.

Алланың маңдайына жазған ғұмырын сүріп, фәниден бақиға аттанған

Бейсен Абайұлы 49 мүшел жасында Талдықорғанға қарасты Еркін ауылында жерленді. Марқұм, айықпас кеселмен арпалысып жүріп, ғұмырының соңында соңғы жазбаларын оқырмандарына ұсынып үлгеріпті. Қоғамнан, биліктен қандай қолпаштау көрсе де, ардан аттамай, азаматтық қалпын бұзбаған, елдің батасын алып, жүзі жарқырап, жан баласы туралы қисық сөз сөйлемеген екі адам болса соның бірі де, бірегейі осы Бейсен еді. Үлкенді де, кішіні де, «батырым» деп бауырына тартып, мейірімді болуға, жақсылық жасауға үндеп тұратын биязы мінезді Бейсен бауырымыздың соңғы жазбасын, әріптестерінің, ел ағаларының көңіл айтуын оқырман назарына ұсынып отырмыз. Бақұл бол, Бейсен, жаның жәннәтта болсын, бауырым!

Бейсен Құранбектің соңғы жазбасы

«Білу – бөлек, түсіну – басқа. Жыл басынан бергі ішкі арпалысқа толы күндерімде, ұйқысыз түндерімде үш нәрсені тереңірек түсіндім...

Бірінші, Ұстазым жиі айтатын «бұл өмірде ақшадан да, биліктен де құдіретті дүние бар. Ол – ниеттің, тілектің, батаның күші» деген сөздің рас екенін.

Екінші, халқымыздың «басты байлық – денсаулық» деп бір ауыз сөзбен айта салған даналығына бас идім. Ұйқы тыныш, төбетің жақсы боп, ертеңгісін еш жерің ауырмай оянудың өзі жарты бақыт екенін ұқтым.

Үшіншіден, бабаларымыз қалдырған «Байлық – қолға ұстаған мұз, Бақыт – басқа қонған құс, Бала – артта қалар із, бұл өмірдің қызығы – Сіз бен Біз» деген сөзінің тұтас өмірлік философия екенін, өмірдің мәні де, сәні де сыйластықта екенін әр клеткаммен сезіндім».

Отбасының 7 қағидасы

1) Сыйластық бірінші кезекте тұру керек. «Үйленген күннен бастап мені «сіз» дейсің» дедім. Бастапқыда «сіз» дегені құлаққа түрпідей естіліп, күлкіге көміліп қалғам. Он бес жылдан бері «сіз» деген сөз отбасымыздың татулығының тірегіне айналды. Достарымның әйелдері біреуі 5 жылдан соң, біреуі 8 жылдан соң, біреуі 10 жылдан кейін күйеулерін «сіз» дей бастады. Анасы әкесін «сіз» деп сыйлап тұрса, бала да әкесін құрметтейтінін түсінді;

2) Сенің ата-анан – менің ата-

анам, менің ата-анам – сенің ата-анан. Балдызыма ақыл айтсам, туған қарындасыма айтқандай айтам, келіншегім қайнысына ұрысса, туған інісіне ұрысқандай ұрысады;

3) Қандай сыйлы қонақ келсе де, үйімізге ішімдік кіргізбейміз;

4) Балаларымызды мектепке дейін хан сияқты сыйлаймыз, мектеп кезінде шәкірт сияқты тәрбиелейміз, мектептен соң дос сияқты сырлас боламыз, бірақ ақыл айтпаймыз;

5) Ренжісіп қалсақ, 5 минуттан соң сөйлесеміз. «Жақсы адамның ашуы шәйі орамал кепкенше, жаман адамның ашуы басы жерге жеткенше». Біреуіміз қылт етсек, екіншіміз уақыт санап отырамыз;

6) Біздің үйде ер – азамат есеп бермейді, телефон соғып: «Қайда жүрсің? Қашан келесің?» – деген сұрақ қойылмайды. Кейбір достарымның әйелдері телефонмен: «Қайда жүрсің қаңғырып?» – деп жатқанын естігенде, телефоны болмаған біздің ата - бабалар не деген бақытты деп ойлаймын;

7) Ешқашан ажыраспаймыз. Маған әйел табылады, оған күйеу табылар, ал балаларға бөтен біреу әке-шеше бола алмайды.

Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың көңіл айту жеделхаты

«Ол саналы ғұмырын отандық телевизияның дамуына арнады. Өз ісінің кәсіпқой маманы ретінде ұлттық ақпарат саласының дамуына елеулі үлес қосып, туған еліне адал қызмет етудің жарқын үлгісіне айналды. Талай тың әлеуметтік бағдарламалардың дүниеге келуіне септігін тигізді. Оның өнегелі өмірі мен жарқын бейнесі жұртшылық жадында әрдайым сақталады деп сенемін».

Тоқаев Бейсен Құранбектің отбасына көңіл айтты

«Белгілі журналист, танымал тележүргізуші Бейсен Құранбектің дүниеден өтуіне байланысты ауыр қайғыларыңызға ортақтасып, көңіл айтамын. Бейсен Құранбек қазақ журналистикасында өзіндік орны бар, кәсіби қолтаңбасын қалыптастырған азамат еді. «Қазақстан» ұлттық телеарнасындағы «Айтуға оңай», «Қарекет» бағдарламаларын жүргізіп, елдің ыстық ықыласына бөленді,

жаныңнан шықпаған ұл-қызыңның, жарқ еткен ғұмырыңның 11 жылын арнаған «Жетісуыңдағы» әріптестеріңнің көзі мөлт-мөлт өтеді. Таңда жаназа. Мұндайды көрем деп кім ойлаған... Таудай болмысың кішкентай төмпешікке сыйып жер-бесікке бөленбексің. Бір уыс топырақ бұйырар, сусыған ол топырақ тәніңді жасырғанымен Алтай мен Атырау арасында лүпілдеген миллиондаған жүректегі жарқын бейнеңді көмескілей алмайды. Бақұл бол, Бейсеке.

ТОҚТАДЫ СҰЛУ БІР ҒҰМЫР

Тоқтады таза, сұлу ғұмыр бүгін, Жоқтады бүкіл қазақ тұғырлы ұлын. Баянсыз тұрлауы жоқ тіршілікте, Бейсенсіз батады енді бүгінгі Күн.

Бейсенсіз апта да өтер, ай да, жыл да, Өлшейік ой ауыр ма, қайғы ауыр ма? Әуелі жақсыларын жоғалтыпты, Қор болған қарасаң да қай қауымға.

Жүректен өшпеген соң Бейсен әлі, Қимайтын сезімдеміз бейсаналы. Көңілде Бейсені жоқ жандар ғана, «Иманы жолдас болсын» дей салады.

Әуелден «Иманы оның жолдасы» еді, Жүрегі - Мейірімнің ордасы еді. Имансыз, Мейірімсіз, Махаббатсыз, Біз білген Бейсен Бейсен болмас еді.

Жігітті хан мойындап, сыйлаған ел, Құдайы сүйген құл деп илана бер. Себебі, ол - ғұмыр бойы бар қазақтың, Қайғысын Жүрегіне жинаған ер!

Адамның көмірі көп, аз алтыны, Бір келер әр жандыға ажал түбі. Білгенге сынақ, қайғы, айықпас дерт - Алланың сүйген құлын тазартуы.

Қан жылап жүрегіміз, жай туламай, Келіп тұр ажал жайлы айтуға орай. Тазарған Күнәсынан шын Мүмінге, Рақымды Раббысына «Қайту да оңай»

Дауысың тыңдағанға ұнамды еді, Әр ісің, қарекетің құнарлы еді. Ұлы Айда Құран түскен Хаққа қайтқан. Бақұл бол, бар Қазақтың Құранбегі!

**Балғынбек
ИМАШЕВ**

А. МҰХАМАДИ.

ЗДРАВЬЕ

КАК НАРКОТИКИ РАЗРУШАЮТ ЗДОРОВЬЕ?

Термин «наркомания» происходит от греческих слов *narke* – «оцепенение» и *mania* – «бешенство, безумие». Всеми признан факт, что наркомания является заболеванием, проявляющимся в физической и психической зависимости от наркотических средств, что приводит к постепенному, глубокому истощению организма.

Наиболее употребляемые «традиционные» наркотики – производные конопли, опий и героин, кокаин, эфедрон, «экстази». Однако такие вещества хоть и смертельны для человеческого организма, но, ни в какое сравнение по степени вреда не идут с синтетическими наркотиками. Они вызывают мощнейшее привыкание, наносят сильный удар, как по физическому, так и психическому здоровью. Говоря химическим языком, синтетические наркотики – это полученные искусственным путем психоактивные вещества, вызывающие психологическую и физическую зависимость, разрушающие нервную систему и имитирующие некоторые свойства опиатов.

Во всем мире известно, по меньшей мере, более тридцати разновидностей синтетических наркотиков, они все находятся под государственным запретом. Но их количество постоянно увеличивается, так как производители «синтетики» постоянно изменяют химическую формулу препаратов.

На территории РК под синтетическими наркотиками в первую очередь подразумевают спайсы – синтетические каннабиноиды (курительные смеси). Курительные смеси пользуются среди наркоманов небывалой популярностью. Эффект, вызываемый

спайсами, невозможно предугадать. Некоторые люди испытывают эйфорию, другие впадают в агрессию, нанося увечье себе и окружающим, третьи же впадают в угнетенное состояние и видят ужасающие галлюцинации. Интересен способ изготовления спайсов – для этого покупают в аптеке безобидные травяные сборы, например, ромашку, после чего обрабатывают их химическим жидкостями (реагентами).

Чаще всего вещество попадает в организм: перорально, путем курения, внутривенно, путем вдыхания и т.д. После первого же приема страдает обмен веществ, зависимость возникает практически моментально, попробовав один раз, от второго отказаться уже вряд ли получится. Среди синтетических наркотиков нет безопасных и безобидных. Как они разрушают жизнь и здоровье, можно описывать очень долго. Но суть в одном – все наркотики постепенно разрушают психику и организм, неизбежно ведя наркомана к инвалидности и смерти.

А.Н. БЕСКЕНОВА,
ведущий эксперт ИСЭ
по Алматинской области.

ПОЛИТИКА

СТРАТЕГИЯ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СТРАНЫ НЕОТЪЕМЛЕМО СВЯЗАНО С ГЕНДЕРНОЙ ПОЛИТИКОЙ. ЭТИ ДВЕ ВАЖНЕЙШИЕ СОЦИАЛЬНЫЕ СТРАТЕГИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА СЛЕДУЮТ ПОНИМАТЬ В ЕДИНОМ СОЦИОКУЛЬТУРНОМ КОНТЕКСТЕ. ДОСТИЖЕНИЕ РАВЕНСТВА МУЖЧИН И ЖЕНЩИН ВО ВСЕХ СФЕРАХ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБЩЕСТВА ПРИОБРЕТАЕТ ОСОБУЮ ЗНАЧИМОСТЬ И СТАНОВИТСЯ УСЛОВИЕМ И ПРЕДПОСЫЛКОЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.

В целях реализации принципов гендерного равенства во всех сферах жизни общества Казахстан определил своим приоритетом в области внешней политики интеграцию с мировым сообществом. В Декларации тысячелетия Организации Объединенных Наций (2000 г.), которую подписало большинство стран мира, поощрение равенства мужчин и женщин, расширение прав и возможностей женщин определены в качестве основных целей развития человечества в третьем тысячелетии. В настоящее время во всем мире исторически сложившееся доминирование мужчин над женщинами претерпевает изменения.

За годы независимости Казахстан также достиг определенного прогресса в области защиты прав женщин и законных интересов мужчин и женщин. Одним из направлений стратегии является достижение из равенства в экономической сфере, дальнейшее развитие предпринимательства среди женщин, повышение конкурентоспособности женщин на рынке труда.

Благодаря внутренней стабильности, реализации стратегии индустриально-инновационного развития, государственных программ возрождения села, развития малого бизнеса и снижения возможности в Казахстане создаются большие возможности для сокращения безработицы и обеспечения занятости мужчин и женщин.

Создана реально работающая рыночная экономика. В настоящее время женщины быстрее могут найти работу в нерегистрируемом секторе. Так называемое "самозанятое население" представлено в основном женщинами, для которых торговля – это единственный источник доходов и существования для всей семьи. Особенно велика доля самозанятости женщин в аграрном секторе. При этом, необходимо отметить, что на женской домашней работы и у них остается меньше времени на карьеру, повышение квалификации, самообразование.

В соответствии со стратегией действий по данному направлению были установлены задачи по повышению конкурентоспособности женщин на рынке труда с применением систем поддержки, расширение прав и возможностей женщин. Указанные задачи будут способствовать изменению общественного сознания в сторону социального равенства мужчин и женщин во всех сферах жизни и деятельности.

Гульнар САДЫКОВА,
главный специалист-секретарь
судебного заседания СМЭС.

ОБРАЗОВАНИЕ

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ШКОЛЕ: ПЛЮСЫ И МИНУСЫ

ЕЩЕ ПАРУ ДЕСЯТИЛЕТИЙ НАЗАД ЧЕЛОВЕК, ЖЕЛАЮЩИЙ ПОЛУЧАТЬ НОВЫЕ ЗНАНИЯ, БЫЛ ВЫНУЖДЕН РЕГУЛЯРНО ПОСЕЩАТЬ УЧЕБНЫЕ ЗАВЕДЕНИЯ ИЛИ БИБЛИОТЕКИ. СЕГОДНЯ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ НАМ НУЖЕН ТОЛЬКО КОМПЬЮТЕР С ДОСТУПОМ В ИНТЕРНЕТ.

Исследование возможностей дистанционного обучения (плюсы и минусы этой системы) в последнее время стало интересовать многих. Ведь прогресс на месте не стоит, с каждым днем в мире появляются новые теории и приспособления для облегчения современной жизни человека, в том числе и в образовании. Такое обучение многих привлекает. Ведь не нужно будет ходить в школу или университет – достаточно просто появиться в интернете, пройти небольшую авторизацию, и вы сможете получить лекцию или посетить занятие. Экономия времени и для детей, и для взрослых. Но вот только учителя, а также ученики разделились на несколько категорий. Первые признают то, что такая система обучения действительно способна помочь, а вторые опровергают это. Так какие есть плюсы и минусы дистанционного обучения школьника?

Дистанционное обучение не даст школьникам возможности расслабиться. Современные технологии позволяют перевести почти все этапы учебного процесса в удаленный формат. Практически во всех школах уже давно введена система электронных журналов, с помощью которых учащиеся получают задания. Однако массовый переход на дистанционный формат нельзя назвать гладким: из-за неожиданно большой нагрузки электронный журнал дает сбой, ученики периодически сталкиваются с техническими неполадками. Но в этих случаях тоже есть решение: пока специалисты устраняют возникающие проблемы, школьникам помогут специальные приложения, которые можно скачать на мобильный телефон. К плюсам дистанционного обучения можно отнести доступность, гибкость, конкретные знания, комфортную обстановку. Говоря о школьном дистанционном обучении, среди минусов зачастую выделяют полную свободу действий, нехватку личного общения, отсутствие положительных «побочных эффектов» в виде скорости письма, механической памяти, а также коварную зависимость от технических средств. Разумеется, если система дистанционного образования в школах будет разработана и продумана до мелочей (как контролировать детей, проводить тестирование и так далее), то такая форма даст видимый прогресс и максимальные результаты. В противном случае дистанционное образование просто еще больше отдалит детей от образовательного процесса. Так что плюсы и минусы дистанционного обучения школьников – вопрос очень спорный.

С.М. БЕРТАЕВА,
КГУ «сш.№11 им.Е.Берликожаулы»
город Талдыкорган.

ВНИМАНИЕ!

ОБЪЯВЛЕН РЕСПУБЛИКАНСКИЙ КОНКУРС

По сообщению пресс-службы Алматинского областного филиала партии, Партия «Nur Otan» объявляет о начале ежегодного республиканского конкурса среди журналистов «Nur Sunqar».

На сегодняшний день премия «Nur Sunqar» является одной из престижных наград отечественной медиа-сферы, которую присуждают лучшим работам казахстанских журналистов.

Республиканский конкурс «Nur Sunqar» среди журналистов проводится с целью повышения информированности населения о деятельности и модернизации партии «Nur Otan», раскрытия творческого потенциала журналистов и их поощрения, а также привлечения журналистской общественности к освещению политической, экономической и духовной модернизации страны, актуальных задач, обозначенных Первым Президентом РК – Елбасы, Председателем партии «Nur Otan» Н.А. Назарбаевым в Послании «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни», Пяти социальных инициативах и других программных документах.

Задачей конкурса является развитие партнерства и сотрудничества между партией и представителями СМИ; привлечение внимания журналистов к освещению деятельности и модернизации партии, а также новых партийных проектов; привлечение внимания журналистов к освещению тем: «Политическая, экономическая и духовная модернизация», «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни» и «Пять социальных инициатив Президента»; повышение информированности общественности Казахстана о реализации программных документов партии.

К участию в конкурсе принимаются материалы на общественно-политические темы, посвященные политической, экономической и духовной модернизации страны, реализации программных документов и проектов партии, а также работы о деятельности партии и ее Лидера Н.А. Назарбаева. При оценке материалов конкурса принимаются во внимание следующие критерии: соответствие обозначенной тематике, новизна, глубина анализа и адекватность раскрытия проблемы, четкость и логическая обоснованность, стиль, язык изложения, техническое качество, самостоятельность авторской концепции, точность и достоверность информации, изложенной в публикации и аудиовизуальной работе, соответствие этическим принципам журналистики, внешнее оформление.

Материалы принимаются в различных жанрах: очерк, интервью, статья, телевизионные и радиопередачи, журналистское расследование и другие опубликованные и вышедшие в эфир в период с 1 сентября 2019 года до 18 июня 2020 года, а также циклы публикаций и передач. Работы принимаются на государственном и русском языках. Заявки принимаются с 19 мая по 18 июня 2020 года, до 23.00 ч. по времени г. Нур-Султан (дата получения).

Победители будут определяться конкурсной комиссией в 9 номинациях:

- «Телевизия үздігі» – лучший телевизионный журналист;
- «Ұшқыр қалам» – лучший журналист газеты;
- «Үнжария» – лучший журналист радио;
- «QazNet үздігі» – лучший журналист интернет-издания;
- «Лучший материал о «перезагрузке» партии»;
- «Елбасы салған сара жол» – за лучшее освещение деятельности Елбасы;
- «Блогосфера үздігі» – лучшая публикация в социальных сетях;
- «Алғы шеп» – за самоотверженный труд по освещению ЧС;
- «Біз біргеміз» – лучшее освещение волонтерской работы.

Награждение победителей состоится в преддверии Дня работников связи и информации. Победителям конкурса будут вручены денежные премии и ценные призы.

Ознакомиться с положением конкурса можно на сайте партии. Материалы следует направлять оргкомитету конкурса на электронный адрес: nursunqar2020@nurotan.kz, либо обращаться Сеит Айшолпан по номеру: 8 776 777 09 22.

Ш. ХАМИТОВ.

● С ПОМЕТКОЙ ДЛЯ ГРАЖДАН

НЕОБХОДИМО УВАЖИТЕЛЬНО ОТНОСИТЬСЯ ДРУГ К ДРУГУ

Понятие мелкое хулиганство это – административное правонарушение, посягающее на общественный порядок и спокойствие граждан, выражающееся в игнорировании правил приличия и благопристойности. В пренебрежении интересами и правами окружающих лиц и общественности в целом. В соответствии со ст. 434 Кодекса Республики Казахстан об административных правонарушениях (далее – КоАП РК) мелким хулиганством признаются действия такие как, нецензурная брань в общественных местах, оскорбительное приставание к физическим лицам, осквернение жилых помещений и другие подобные действия. Перечень таких действий в законе не дается, и под ними понимаются широкий круг проступков, нарушающих общественный порядок. Мелким хулиганством считается действия, как и в присутствии граждан так и без присутствия граждан. Однако в качестве мелкого хулиганства считается и загрязнение мест общего пользования, парков, скверов, в том числе выброс коммунальных отходов пусть то будет печная зола, окурки либо шелуха от семечек выброшенная в неустановленных местах, и другие подобные действия, выражающие неуважение к окружающим.

Такие действия как, неприличные телодвижения, написание нецензурных слов и изображение неприличных рисунков на домах и заборах, пение неприличных песен, нарушение тишины, насильственное вторжение в общественное место вопреки запрещению лиц, призванных следить за порядком, умышленная в целях озорства быстрая езда на автомашинах и мотоциклах по лужам в населенных пунктах и иных общественных местах, срывание плакатов, навязчивые телефонные звонки, натравливание собак и другие, причинившие материальный ущерб в небольших размерах тоже расцениваются как мелкое хулиганство.

Ответственность за мелкое хулиганство несут лица, достигшие 18-летнего возраста. А за мелкое хулиганство совершенное несовершеннолетними, ответственность несут родители либо лица их заменяющие. Мера административного взыскания за мелкое хулиганство влечет штраф в размере десяти месячных расчетных показателей либо административный арест на срок до десяти суток. Данные меры принимаются только судей учитывая, обстоятельства дела и с учетом личности правонарушителя.

Резюмируя вышеизложенное, хотелось бы довести до сведения граждан, что нормы ст.434 КоАП РК направлены на регулирование общественных отношений, в сфере правового воспитания граждан. Таким образом, что бы, не подпасть под санкции данной статьи, гражданам необходимо уважительно относиться друг к другу, проявлять активную гражданскую позицию и не сорить в общественных местах.

Айгуль КАЛЬПЕБАЕВА,
судья Талдыкорганского СМАС.

ШАРШЫ АЛАҢ

ЖАТТЫҒУЛАР БАСТАЛДЫ

Төтенше жағдай режимі алынып, карантин шараларының біртіндеп жеңілдеуіне байланысты қазақстандық спортшылар да қайтадан құрамалық оқу-жаттығуларына кірісе бастады. Жаттығуды алғашқылардың бірі болып ауыр атлеттер мен балуандар бастады.

Барлық жиынға қойылған бір қағида – санитарлық талаптарды қатаң сақтау. Қауіпсіздік мақсатында алғашқы жаттығу-жиынына санаулы спортшылар ғана қатысады. Егер пандемия бәсеңдейтін болса толық құрам қосылатын болады. Қазір зілтеміршілердің алғашқы оқу-жаттығу жиыны Алматы облысындағы "Тау Ақ-бұлақ" Олимпиадалық орталығында өтуде. Дзюдодан әйелдер ұлттық құрама командасының бас бапкері Ерлан Алпысбаев

бұл барыста санитарлық талаптардың қатаң сақталатынын жеткізді. «Дзюдодан Қазақстан әйелдер құрамасы 26 мамыр күні карантиннен кейінгі алғашқы оқу-жаттығу жиынын бастайды. Алматы облысында өтетін жиын 12 маусымға дейін созылады. Одан кейін 26 маусымнан 7 шілдеге дейін Алматы қаласында орналасқан дзюдо академиясында жаттығуды жалғастыруды жоспарлап отырмыз. Спортшылардың қауіпсіздігін ескере отырып, алғашқы

оқу-жаттығу жиынына ұлттық құрамадан 10 дзюдошы шақырылады», – дейді бас бапкер.

Айта кету керек, карантин режимі бітуін күтіп отырған боксшылар да қазірден қызу дайындыққа кірісіп кетті. Бокстан Қазақстан ерлер құрама командасы 25 мамырдан соң оқу-жаттығу жиындарын бастап кетпек. Бұған дейін спортшылар жаттығуын онлайн түрде өткізіп отырған болатын. «АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ФИФА

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ ЖАСАДЫ

ФИФА

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФУТБОЛ ФЕДЕРАЦИЯСЫ ӘЛЕМДІК ПАНДЕМИЯ САЛДАРЫМЕН КҮРЕСУ ҮШІН ҚАРАЖАТ ЖИНАУ МАҚСАТЫНДА ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ МАТЧЫН ҰЙЫМДАСТЫРАДЫ.

Іс-шараның басты мақсаты – корона-вирус індетіне қарсы дәрі-дәрмектерді сатып алуға, сонымен қатар инфекция-ны емдеу шараларына қаржылық қолдау көрсетуге бағытталған. Әлемдік ұйым жиналған қаражаттарды инфекцияның

жылдам таралуына жол бермей күресіп жатқан дәрігерлерге, оны зерттеуге, вакцина жасауға жұмсалатын ғылыми жұмыстарға бөлмек.

«Біз ынтымақтасып, пандемия-мен күресуге қатысуға және қолдау көрсетуге бар күшімізді салуға тиіспіз. Біз қазір денсаулық жағдайына байланы-сты қаражат жинау бойынша жаһандық шараны ұйымдастыруға міндеттіміз, тіпті егер ол бірнеше айдан кейін болса да» – деді ФИФА президенті Джанни Ин-фантино. Айта кетейік, Халықаралық фут-бол федерациясы (ФИФА) коронавирус пандемиясына байланысты FIFA 2020 ма-рапаттау рәсімін өткізбейтінін хабарлаған болатын.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ЖЕКПЕ-ЖЕК

ГОЛОВКИН «КАНЕ-ЛО» АЛЬВАРЕСПЕН ЖҰДЫРЫҚТАСАТЫН УАҚЫТ БЕЛГІЛЕНДІ. СОҢҒЫ РЕТ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ БОКСШЫ 2019 ЖЫЛЫ ҚАЗАНДА АЙҚАСҚАН ЕДІ. ЖЫЛ СОҢЫНА ҚАРАЙ МИЛЛИОНДАҒАН ЖАНКҮЙЕРЛЕР ТАҒАТСЫЗДАНА КҮТКЕН ТАҒЫ БІР БОКС КЕШІ ӨТУІ МҮМКІН.

БОКС КЕШІ ӨТУІ МҮМКІН

Орта салмақта жұдырықтасатын қазақстандық боксшы Геннадий Головкин (40-1-1, 35 KO) биыл екі жекпе-жекке шығады деп жоспарланып отыр.

«Промоутер Эдди Хирннің сценарии бойынша, тамызда Головкин польшалық Камил Шереметамен жекпе-жек өткізеді, ал мексикалық Сауль "Канело" Альварес қыркүйекте британиялық Билли Джо Сондерспен жұдырықтасады. Егер Головкин мен «Канело» қарсыластарын жеңсе, олардың өзара трилогиясы желтоқсанда болмақ», – деп жазады talkSPORT редакторы Майкл Бенсон.

Еске салайық, мұның алдында GGG бірінші Камил Шереметамен (21-0, 5 KO) содан кейін ғана "Канеломен" жұдырықтасатынын мәлімдеген. Ал польшалық боксшымен кездесуінде Головкин 2019 жылы 5 қазанда украиналық Сергей Деревянченкомен (13-2, 10 KO) жекпе-жекте жеңіп алған IBF титулын қорғайды. Шереметамен жекпе-жек Голов-кин үшін DAZN платформасымен жасалған келісімшарттағы алты жекпе-жектің үшіншісі болады.

VESTI.KZ

ФУТЗАЛ

ӘЛЕМ ЧЕМПИОНЫ «ҚАЙРАТТА»

Бразилия құрамасында 2012 жылғы әлем чемпионы атанған Фер-нандиньо 2020/2021 маусымда «Қайраттың» намысын қорғайтын болады.

Португалиялық басылым әйгілі бразилиялықтың қазақстандық клубқа ауысатынын жазды. Аты-жөні Фернандо Наскименто Косме есімді 36 жастағы ойыншы 2017/2018 маусымынан бастап португалдық «Бенфикада» ойнады. Команда құрамында Фернан-диньо 63 кездесу өткізіп, 104 гол соқты.

2009 жылдан 2017 жылға дейін ол Мәскеудің «Динамосында» өнер көрсетті. Ресейлік клубпен бірге бес дүркін ел чемпионы және 2013 жылы құрлықаралық кубоктың иегері атанды.

Айта кетейік, Prosports.kz порталына берген сұқбатында алматылық клубтың президенті Қайрат Оразбеков Фернандиньомен белсенді келіссөздер жүріп жатқанын айтқан еді.

PROSPORTS.KZ

ЖҮЗУ

АШЫҚ АСПАН АСТЫНДА СУДА ЖҮЗУДЕН ӘЛЕМДІК СЕРИЯ ТУРНИРЛЕРІ КҮЗГЕ ЖОСПАРЛАНДЫ.

ҚАЗАНДА ӨТЕДІ

Халықаралық су спорты түрлері федерациясы (FINA) коронавирус індетіне байла-нысты ашық суда жүзуден ультрамарафон серияларының кейінгі қалдырылды. Атап айтар болсақ, Македония, Хорватия, Италияның турнирлер күз айына шегерілді. Жо-спар бойынша, жоғарыда аталған үш турнир тамыз айында өтуі тиіс болатын. Сондай-ақ, әлемдік серия арасындағы жарыстар тоқтатылды. Өзірге, әлемдік сериядан қазан айында өткізілетін екі кезең ғана кестесін өзгерткен жоқ.

OLYMPIC.KZ.

ОН ТӨРТІНШІ СӨЗ

175

Тірі адамның жүректен аяулы жері бола ма? Біздің қазақтың жүректі кісі дегені – батыр кісі дегені. Онан басқа жүректің қасиеттерін анықтап біле алмайды. Рақымдылық, мейірбандылық, әртүрлі істе адам баласын өз бауырым деп, езіне ойлағандай оларға да болса игі еді демек,

бұлар – жүрек ісі. Асықтық та – жүректің ісі. Тіл жүректің айтқанына көнсе, жалған шықпайды. Амалдың тілін алса, жүрек ұмыт қалады. Қазақтың «жүректісі» мақтауға сыймайды. Айтқанға көңіш, уағдада тұрғыш, бойын жаманшылықтан тез жиып алғыш, көштің соңынан итше ере бермей, адасқан көптен атының басын бұрып алуға жараған, әділетті ақыл мойындаған нәрсеге, қиын да болса, мойындау, әділетті ақыл мойындамаған нәрсеге, оңай да болса, мойындамау – ерлік, батырлық осы болмаса, қазақтың айтқан батыры – әншейін жүректі емес, қасқыр жүректі деген сөз.

Қазақ та адам баласы ғой, көбі ақылсыздығынан азбайды, ақылдың сөзін ұғып аларлық жүректе жігер, қайрат, байлаулылықтың жоқтығынан азады. Білімді білсе де, арсыз, қайратсыздығынан ескермей, ұстамай кетеді. Жаманшылыққа бір елігіп кеткен соң, бойын жиып алып кетерлік қайрат қазақта кем болады. Осы жұрттың көбінің айтып жүрген мықты жігіт, ер жігіт, пысық жігіт деп ат қойып жүрген кісілерінің бәрі – пәлесте, жаманшылыққа еліртпек үшін, бірін-бірі «айда, батырлап!» қыздырып алады да, артын ойлатпай, азғыратұғын сөздері. Әйтпесе құдайға терістіктен, не ар мен ұятқа терістіктен сілкініп, бойын жиып ала алмаған кісі, үнемі жаманшылыққа, мақтанға салынып, өз бойын өзі бір тексермей кеткен кісі, тәуір жігіт түгіл, әуелі адам ба өзі?

ӨНЕР

Әлемдегі ең үлкен театр аспан асты елінің астанасы Бейжің қаласында орналасқан. Бұл атақты театр 2007 жылы салынып, дәл сол жылдың аяғында өз шымылдығын ашқан. Театр 6500 орынды. Ғимараттың ұзындығы 212 метр, ені 143 метр болса, биіктігі 46 метрді құрайды. Аумағы 100 000 шаршы шақырымға жететін нысанды 22 000 металл қоршаған. Пайдаланатын аумақ 150 000 шаршы шақырым.

ӘЛЕМДЕГІ ЕН ҮЛКЕН МЕАТНР

Күмбезі титан мен әйнектерден жасалған театр таяз тоған ортасында орналасқан. Жоба авторы сәулетші Поль Андренің айтуы бойынша, тікбұрышты тоған мен оның ортасындағы сопақ ғимарат «Жер мен Көк» деп аталатын көне қытай космологикалық белгісін сипаттайды. Алайда, бұл жоба көпшілік тарапынан бірталай сынға ұшырапты. Қытай сәулетшілерінің пікірінше, Тяньаньмэнь алаңы мен Жабық қала жаһанында орналасқан ғимарат өзінің заманауи келбетімен тарихи ауданның сәнін бұзады. Театр бюджеті 400 млн АҚШ долларын құраған. Қытай халқы жаңа ғимараттың пішінін үйрек жұмыртқасымен салыстырды. Ғимараттың үлкен вестибюлінде театрдың үш залы тоғысады: 2416 орын-

ды опера залы, 2017 орынды концерт залы мен 1040 орынды қойылым залы. Алып күмбездің ішкі жағы Бразилияда өсетін қызыл ағашпен қапталып, ғимарат едені ақ, сары, сұрғылт мәрмәр тастармен төселген. Ең кіші зал саналатын қойылым залының ішкі жағы сарғыш, қызыл, қызғылт түсті жібек матамен қапталған. Театр ішінде көрме залдары, аудио және видео дүкендері жұмыс істейді. Сондай-ақ, ғимарат астында 1000 орынды автокөлік тұрағы мен 1400 орынды велосипед тұрағы бар.

КЕРЕК ДЕРЕК

ҚҰРҒАҚ ТЕРІГЕ АРНАЛҒАН 3 МАСКА

Құрғақ терінің жағымсыз жақтары көп. Оның себебінен бет терісінде ақ қабыршықтар көрініп тұрады және оқейде қышиды. Егер оған уақытында күтім жасамаса, әжім ерте пайда болады. Теріні ылғалдандыру үшін уақытылы маска жасап тұру керек. Ол үшін қымбат маска сатып алудың қажеті жоқ. Себебі ылғалдандырушы және қоректендіруші маскарларға қажетті ингредиенттер үйден де табылады.

Банан маскасы. Көпшілікке бұл жемістің дәмі ұнайды. Бұрын экзотикалық болып саналған бұл жеміс қазір барлық адамға дерлік қолжетімді. Одан жасалған маска тегістеуші, сергітуші және ылғалдандырушы әсерге ие. Оның құрамындағы жеміс қышқылы бет терісі түсін жақсартады және теріні сергітетін микроэлементпен қамтамасыз етеді. Бананнан құрғақ теріге арналған маска жасау үшін оның біреуін шанышқымен езіңіз. Оған 1 шай қасық зәйтүн майы мен 1 жұмыртқаның сарысын қосыңыз. Осы ингредиенттерді жақсылап араластырып, алдын ала тазартылған теріге жағыңыз. Маска бетіңізден жылжып ағып кетпес үшін оны жатып жаққан жөн. Оны 15 минуттан соң салқын сумен шайып тастап, бетіңізге крем жағып қойыңыз. Бұл

процедураның жағымды әсерін созу үшін ұйықтарда жасаған дұрыс.

Сүзбе маскасы. Өте пайдалы сүт өнімдерінің бірі – сүзбе. Дәрумендер, амин қышқылдар мен ферменттердің көзі болып табылатын сүзбе тек асқазан мен ішектерге емес, сондай-ақ бет терісіне де қажет. Үйден дайындалған сүзбе маскасы аллергия бермейді. Оны дайындау үшін 2 ас қасық сүзбеге 1 ас қасық сүт және 1 ас қасық сұйық бал қосыңыз. Осы ингредиенттерді араластыру арқылы күшті қоректендіруші маска жасайсыз. Оны бетте 25 минут ұстап, жылы сумен шайып тастау керек.

Қияр маскасы. Қияр тері құрғақтығын жеңілдетуге арналған құралдарға жиі қолданылады. Оның жұмсағы мен шырыны теріні ағартады, оған сау түр сыйлайды және

ылғалдандырады. Қиярды бұл мақсатта өз маусымында қолданған пайдалырақ болады. Қиярды құрғақ теріге қолданудың ең оңай әдісі – оның тілімдерін бетке қою. Сондай-ақ қиярды үккіштің ұсағынан өткізіп, оны 1 ас

қасық қаймақпен немесе табиғи йогуртпен араластыруға болады. Осы қоспаны бет терісінде 15 минут ұстап, салқын сумен шайып тастаңыз.

СӨЗ ЖОҚ

Орталық әмбебап дүкені

Суретті түсірген: А. НАЗЫМ.

Материал интернет желісінен алынды

КӨҢІЛ АЙТАМЫЗ

«Алматы-Болашақ» АҚ құрылтайшысы, редакция алқасының төрағасы Ырым Кененбай, «Офсет» баспаханасының директоры Бақберген Түкібаев, баспахана мен «Алатау» қоғамдық-саяси газетінің ұжымы танымал журнал-лист, «Жетісу» телеарнасының директоры

Бейсен ҚҰРАНБЕКТИҢ қайтыс болуына байланысты марқұмның отбасы мен туған-туыстарына қайғырып көңіл айтады.

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:

Сарби ӘИТЕНОВА — редактордың орынбасары

Ақтанберді НАЗЫМҰЛЫ — тілші

Алина ГАТУНОК — тілші

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ — тілші

Кезекші редактор: А. ГАТУНОК

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42; E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 5025 Тапсырыс № 462

Индекс 15534